

EUROPOS SĄJUNGOS
TARYBA

Briuselis, 2006 m. lapkričio 9 d. (14.11)
(OR. en)

15010/06

LIMITE

FRONT 224
COMIX 937

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo: Europos Komisijos generalinio sekretoriaus, kurio vardu pasirašo
direktorius Jordi AYET PUIGARNAU

gavimo data: 2006 m. lapkričio 7 d.

kam: Generaliniam sekretoriui-vyriausiajam įgaliotiniui Javier SOLANA

Dalykas: **Komisijos rekomendacija 2006/XI/06 nustatanti bendrą „Praktinį
sienos apsaugos pareigūnų vadovą (Šengeno vadovą)“ valstybių
narių kompetentingoms institucijoms naudoti vykdant asmenų
kontrolę prie sienų**

Delegacijoms pridedamas Komisijos dokumentas K (2006) 5186 galutinis.

Priedama: K (2006) 5186 galutinis

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 2006/XI/06
K (2006) 5186 galutinis

KOMISIJOS REKOMENDACIJA

2006/XI/06

**nustatanti bendrą „Praktinį sienos apsaugos pareigūnų vadovą (Šengeno vadovą)“
valstybių narių kompetentingoms institucijoms naudoti vykdant asmenų kontrolę prie
sienų**

KOMISIJOS REKOMENDACIJA

2006/XI/06

nustatanti bendrą „Praktinį sienos apsaugos pareigūnų vadovą (Šengeno vadovą)“ valstybių narių kompetentingoms institucijoms naudoti vykdant asmenų kontrolę prie sienų

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA,

atsižvelgdama į Europos bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 211 straipsnį,

kadangi:

- (1) 2006 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 562/2006, nustatančiame taisyklių, reglamentuojančių asmenų judėjimą per sienas, Bendrijos kodeksą (Šengeno sienų kodeksas)¹, nustatytos Bendrijos taisyklės dėl sienas kertančių asmenų kontrolės, kuri apima tiek patikrinimus kertant sieną, tiek stebėjimą.
- (2) Būtina užtikrinti, kad Bendrijos sienų kontrolės taisyklės būtų tolygiai įgyvendinamos visų už sienų kontrolės užduočių atlikimą atsakingų nacionalinių institucijų. Tam reikia nustatyti „Praktinį sienos apsaugos pareigūnų vadovą (Šengeno vadovą)“, kuriame būtų pateiktos bendro pobūdžio gairės, geroji patirtis ir rekomendacijos dėl sienų kontrolės.
- (3) Siekdama užtikrinti optimalų jo naudojimą visose atitinkamose valstybių narių institucijose, Komisija pateiks valstybėms narėms praktinį vadovą elektronine forma ir kartu pateiks visą kitą turimą sienų kontrolės pareigoms atlikti reikalingą faktinę informaciją, pavyzdžiui, sienos perėjimo punktų sąrašus, kelionės dokumentų pavyzdžius ir pan.
- (4) Komisija reguliariai atnaujins praktinį vadovą ir visą kitą faktinę informaciją, kuri būtina sienos apsaugos pareigūnų pareigoms veiksmingai atlikti.
- (5) Siekdamas skatinti tolygų Bendrijos sienų kontrolės taisyklių įgyvendinimą, valstybės narės turėtų nurodyti savo nacionalinėms institucijoms, atliekančioms asmenų kontrolę prie sienų, naudoti pridedamą praktinį vadovą kaip pagrindinę priemonę atliekant savo sienų kontrolės užduotis.
- (6) Valstybės narės taip pat raginamos naudoti praktinį vadovą reikiamų darbuotojų mokymui, kaip kontroliuoti sienas.

¹ 2006 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas Nr. 562/2006, nustatantis taisyklių, reglamentuojančių asmenų judėjimą per sienas, Bendrijos kodeksą (Šengeno sienų kodeksas), OL L 105, 2006 4 13, p. 1.

REKOMENDUOJA:

1. Siekdamas užtikrinti veiksmingą ir suderintą Reglamente (EB) Nr. 562/2006 nustatytų bendrų sienų kontrolės taisyklių įgyvendinimą, valstybės narės turėtų:

- perduoti pridedamą praktinį sienos apsaugos pareigūnų vadovą (toliau – praktinis vadovas) savo nacionalinėms institucijoms, atliekančioms asmenų kontrolę prie sienų;
- nurodyti minėtoms institucijoms naudoti praktinį vadovą kaip pagrindinę priemonę atliekant savo sienų kontrolės užduotis.

2 Valstybės narės taip pat turėtų naudoti praktinį vadovą reikiamų darbuotojų mokymui, kaip kontroliuoti sienas.

Priimta Briuselyje, 2006/XI/06.

*Komisijos vardu
Franco FRATTINI
Komisijos Pirmininko pavaduotoja*

PRIEDAS

Praktinis sienos apsaugos pareigūnų vadovas (Šengeno vadovas)

1 DALIS. APIBRĖŽIMAI	8
2 DALIS. PATIKRINIMAI KERTANT SIENA.....	12
I skirsnis. Patikrinimų kertant sieną tvarka.....	12
1. Patikrinimai sienos perėjimo punktuose	12
2. Paieška Šengeno informacinėje sistemoje.....	19
3. Specialios tam tikrų kategorijų asmenų patikrinimo taisyklės	22
3.1 Asmenys, besinaudojantis Bendrijos laisvo judėjimo teise.....	22
3.2 Valstybių vadovai.....	23
3.3 Orlaivių pilotai	23
3.4 Jūrininkai	24
3.5 Diplomatinį, pareiginių arba tarnybinių pasų turėtojai ir tarptautinių organizacijų nariai	25
3.6 Pasienio gyventojai, kuriems taikomas vietinio eismo per sieną režimas.....	27
3.7 Nepilnamečiai	27
3.8 Trečiųjų šalių moksleiviai, gyvenantys vienoje iš valstybių narių arba trečiojoje šalyje, kuriai netaikomas vizų reikalavimas.....	28
3.9 Abipus sienos dirbantys asmenys	29
3.10 ADS turistai	30
4. Kelionės dokumentų antspaudavimas	30
5. Patikrinimų sumažinimas	34
6. Atsisakymas leisti atvykti	35
7. Vizų išdavimas pasienyje, įskaitant tranzitu vykstantiems jūrininkams	42
8. Šengeno vienodo pavyzdžio vizų panaikinimas, atšaukimas ir galiojimo trukmės sutrumpinimas	48
9. Ypatingi tranzito režimai	50
9.1 Supaprastintas tranzito dokumentas (STD) ir supaprastintas tranzito geležinkelių dokumentas (STGD)	50
9.2. Tranzitas per ne visiškai Šengeno <i>acquis</i> įgyvendinančių valstybių narių teritorija	50
10. Prieglobsčio prašytojai ir (arba) tarptautinės apsaugos prašytojai.....	52
11. Informacijos registravimas pasienyje	53
12. Bendradarbiavimas su kitomis tarnybomis	54

<u>II SKIRSNIS. Sausumos sienos</u>	54
<u>1. Kelių eismo kontrolė</u>	54
<u>2. Geležinkelių eismo kontrolė</u>	57
<u>3. Vietinis eismas per sieną</u>	59
<u>III SKIRSNIS. Oro sienos</u>	60
<u>1. Patikrinimai oro uoste</u>	60
<u>2. Patikrinimai aerodromuose</u>	64
<u>3. Privačiais skydžiais skrendančių asmenų tikrinimas</u>	64
<u>IV SKIRSNIS. Jūrų sienos</u>	65
<u>1. Bendra jūrų eismo kontrolės tvarka</u>	65
<u>2. Kruizinių laivų patikrinimai</u>	66
<u>3. Pramoginių laivų patikrinimai</u>	69
<u>4. Pakrantės žvejybos laivų patikrinimai</u>	70
<u>5. Keltų patikrinimai</u>	71
<u>V SKIRSNIS. Laivybos vidaus vandenu keliais kontrolė</u>	72
<u>1. Laivyba vidaus vandenu keliais</u>	72
<u>3 DALIS. SIENŲ STEBĖJIMAS</u>	73
<u>1. Stebėjimo tikslas</u>	73
<u>2. Stebėjimo būdai</u>	73
<u>2.3 Pagrindinės patruliavimo užduotys:</u>	73
<u>IV DALIS. SUSIJUSIŲ TEISINIŲ DOKUMENTŲ SARAŠAS</u>	75

PRATARMĖ

Šio Praktinio sienos apsaugos pareigūnų vadovo tikslas – nustatyti gaires, pateikti geriausią praktiką ir rekomendacijas, susijusias su sienos kontrolės pareigų atlikimu Šengeno valstybėse. Vadovas taip pat skirtas naudoti kaip sienos apsaugos pareigūnų vadovas priemonių ir sprendimų, priimtinių palei išorines sienas, atžvilgiu.

Šiame vadove iš esmės aptariama asmenų kontrolė prie sienų, ir jis pagrįstas išorinių sienų kirtimą (visų pirma Šengeno sienų kodeksas), vizų išdavimą, teisę laisvai judėti Bendrijoje ir prašymo dėl prieglobsčio teikimą reglamentuojančiais Bendrijos teisiniais dokumentais. IV dalyje pateiktas šiame vadove aptariamas sritis reglamentuojančių teisės aktų sąrašas.

Kai šiame vadove teikiama nuoroda į kitos rūšies kontrolę, kuri gali ar turėtų būti atliekama prie sienų (pavyzdžiui, muitinės, fitosanitarijos ar su sveikata susijusios kontrolės priemonės), tokių rūšių kontrolės priemonėms taikomi atitinkami Bendrijos ir nacionaliniai teisės aktai. Bet kuriuo atveju valstybės narės turėtų nuolat užtikrinti glaudų bendradarbiavimą tarp įvairių išorinių sienų kontrolę vykdančių institucijų, taip pat bendradarbiavimą su institucijomis, įgyvendinančiomis kontrolę teritorijoje.

Šis vadovas neskirtas įtvirtinti kokius nors teisiškai privalomus valstybių narių įsipareigojimus ar nustatyti naujas sienos apsaugos pareigūnų ar bet kokio kito asmens, kuris gali būti susijęs su vadovu, teises ir pareigas. Teisiškai privalomi tik teisės aktai, kuriais pagrįstas šis vadovas arba į kuriuos jame pateikta nuoroda, ir jie gali būti taikomi nacionalinėje jurisdikcijoje.

1 DALIS. APIBRĖŽIMAI

1. ŠENGENO VALSTYBĖS (valstybės, taikančios visą Šengeno *acquis* ir panaikinusios vidaus sienų kontrolę)²:

1. Austrija	9. Italija
2. Belgija	10. Liuksemburgas
3. Danija	11. Nyderlandai
4. Suomija	12. Norvegija
5. Prancūzija	13. Portugalija
6. Vokietija	14. Ispanija
7. Graikija	15. Švedija
8. Islandija	

2004 m. spalio 26 d. ES/EB ir Šveicarijos Konfederacija pasirašė dar neįsigaliojusį susitarimą dėl Šveicarijos Konfederacijos asociacijos įgyvendinant, taikant ir plėtojant Šengeno *acquis*. Šveicarija turėtų pradėti įgyvendinti Šengeno *acquis* ne anksčiau kaip 2008 m., atlikusi atitinkamas Šengeno vertinimo procedūras.

2. **ES VALSTYBĖS NARĖS:**

1. Austrija	11. Vengrija	21. Slovakija
2. Belgija	12. Airija	22. Slovėnija
3. Čekija	13. Italija	23. Ispanija
4. Kipras	14. Latvija	24. Švedija
5. Danija	15. Lietuva	25. Jungtinė Karalystė
6. Estija	16. Liuksemburgas	
7. Suomija	17. Malta	
8. Prancūzija	18. Nyderlandai	

² Čekija, Kipras, Estija, Vengrija, Latvija, Lietuva, Malta, Lenkija, Slovakija ir Slovėnija dar nėra visateisės Šengeno valstybės, tačiau taiko bendrąsias išorinių sienų kontrolės taisykles.

9. Vokietija

19. Lenkija

10. Graikija

20. Portugalija

3. **EEE valstybės:** Norvegija (NO), Islandija (IS) ir Lichtenšteinas (LI).

4. **„Vidaus sienos“:**

a) Šengeno valstybių bendros sausumos sienos, įskaitant upių ir ežerų sienas;

b) Šengeno valstybių oro uostai vidaus skrydžiams;

c) Šengeno valstybių jūrų, upių ir ežerų uostai reguliariam susisiekimui keltais.

5. **„Išorės sienos“** – Šengeno valstybių sausumos sienos, įskaitant upių, ežerų bei jūrų sienas ir jų oro uostus, upių uostus, jūrų uostus bei ežerų uostus, jei tai nėra vidaus sienos.

6. **„Asmenys, kuriems suteikta teisė laisvai judėti Bendrijoje“** – tai ES valstybių narių, EEE valstybių ir Šveicarijos piliečiai, taip pat su jais keliaujantys ar prie jų prisijungiantys jų šeimos nariai nepriklausomai nuo jų pilietybės.

7. **„ES, EEE valstybių ir Šveicarijos piliečių šeimos nariai“** – nepriklausomai nuo jų pilietybės yra:

- sutuoktinis ir partneris, su kuriuo ES, EEE valstybės ar Šveicarijos pilietis sudarė registruotą partnerystę, jei tokia partnerystė sudaryta remiantis valstybės narės teisės aktais ir priimančioji valstybė narė pagal savo teisės aktus pripažįsta ją lygiavertę santuokai;
- 21 metų nesulaukę tiesioginiai palikuonys arba išlaikytiniai, įskaitant sutuoktinio arba asmens, su kuriuo įregistruota partnerystė, palikuonis ar išlaikytinius;
- išlaikomi tiesioginiai giminaičiai, esantys aukščiau pagal giminystės liniją, įskaitant atitinkamus sutuoktinio arba registruoto partnerio giminaičius.

8. **„ES pilietis“** – bet kuris asmuo, turintis Europos Sąjungos valstybės narės pilietybę.

9. **„Trečiosios šalies pilietis“** – bet kuris asmuo, kuriam nesuteikta teisė laisvai judėti Bendrijoje.

10. **„Sienos apsaugos pareigūnas“** – valstybės pareigūnas, pagal nacionalinę teisę paskirtas į sienos perėjimo punktą arba į prie sienos ar arti sienos esančią vietą, kuris pagal Bendrijos ir nacionalinę teisę atlieka sienų kontrolės užduotis.
11. **„Sienų kontrolė“** – su sienomis susijusi veikla, išimtinai esant ketinimui kirsti sieną arba įvykus tokiam kirtimui, neatsižvelgiant į jokiais kitas aplinkybes, kuri apima patikrinimus kertant sieną ir sienos stebėjimą.
12. **„Patikrinimai kertant sieną“** – sienos perėjimo punktuose atliekami patikrinimai, skirti užtikrinti, kad asmenims, jų transporto priemonėms ir jų turimiems daiktams būtų leidžiama atvykti į Šengeno valstybių teritoriją arba iš jos išvykti.
13. **„Sienų stebėjimas“** – sienų stebėjimas tarp sienos perėjimo punktų ribų ir sienos perėjimo punktų stebėjimas ne nustatytomis jų darbo valandomis, kad būtų užkirstas kelias asmenims išvengti patikrinimų kertant sieną.
14. **„Minimalus patikrinimas“** – paprastai atliekamas asmenų, kuriems suteikta teisė laisvai judėti Bendrijoje, patikrinimas, siekiant patikrinti jų tapatybę ir ES, EEE valstybės ar Šveicarijos pilietybę arba ES, EEE valstybės ar Šveicarijos piliečio šeimos narių, kurie patys nėra ES, EEE valstybės ar Šveicarijos piliečiai, tapatybę ir šeimos ryšius su tuo ES, EEE valstybės ar Šveicarijos piliečiu. Patikrinimą sudaro greitas ir nesudėtingas kelionės dokumentų tikrinimas, siekiant patikrinti jo galiojimą ir nustatyti, ar esama padirbimo arba klastojimo ženklų. Atliekant šį patikrinimą, tam tikrose duomenų bazėse gali būti ieškoma informacijos apie pavogtus, neteisėtai pasisavintus, pamestus ir pripažintus negaliojančiais dokumentus.
15. **„Išsamus patikrinimas“** – trečiųjų šalių piliečių patikrinimas, o ne minimalus asmenų, kuriems suteikta teisė laisvai judėti Bendrijoje, patikrinimas. Patikrinimą sudaro sienos apsaugos pareigūno atliekamas tikrinimas, ar trečiosios šalies pilietis atitinka visas sąlygas atvykti (ir išvykti) į Šengeno valstybės teritoriją.
16. **„Antros linijos patikrinimas“** – tolesni patikrinimai, kuriuos galima atlikti specialioje vietoje, kuri nėra ta vieta, kurioje tikrinami visi asmenys (pirma linija).
17. **„Prieglobsčio ieškantis asmuo“** arba **„prieglobsčio prašytojas“** – tai trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės, pateikęs prašymą dėl prieglobsčio, dėl kurio dar nėra priimtas galutinis sprendimas.

18. **„Tarptautinės apsaugos prašymas“** – tai trečiosios šalies piliečio (-tės) arba asmens be pilietybės pateiktas prašymas dėl valstybės narės apsaugos, kuris arba kuri, kaip galima suprasti, siekia pabėgėlio statuso arba papildomos apsaugos statuso.
19. **„Pabėgėlis“** – trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės, kuris dėl pagrįstos persekiojimo dėl rasės, religijos, tautybės, politinių pažiūrų ar priklausymo tam tikrai socialinei grupei baimės yra ne savo pilietybės šalyje ir negali arba dėl tokios baimės nepageidauja atsiduoti tos šalies globai, arba asmuo be pilietybės, kuris, būdamas ne savo gyventoje šalyje dėl pirmiau minėtų priežasčių, negali arba dėl tokios baimės nenori į ją grįžti.
20. **„Papildomą apsaugą galintis gauti asmuo“** – tai trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės, kuris negali būti laikomas pabėgėliu, tačiau apie kurį pagrįstai galima manyti, kad jei jis arba ji būtų grąžintas (-a) į savo kilmės šalį, arba asmens be pilietybės atveju – į jo arba jos gyventą šalį, jam arba jai iškiltų realus pavojus patirti Tarybos direktyvoje 2004/83/EB 15 straipsnyje apibrėžtus smurtinius veiksmus, ir kuris arba kuri negali arba dėl tokio pavojaus nepageidauja pasinaudoti tos šalies apsauga.
21. **„Asmuo be pilietybės“** – tai asmuo, kurio nė viena valstybė nelaiko savo piliečiu pagal savo galiojančius teisės aktus.
22. **„Grėsmė visuomenės sveikatai“** – liga, galinti sukelti epidemiją, kaip apibrėžta Pasaulio sveikatos organizacijos tarptautinėse sveikatos taisyklėse, ir kitos infekcinės ligos arba užkrečiamos parazitinės ligos, jeigu jos yra apsaugos nuostatų, taikomų valstybių narių piliečiams, objektas. Išsamesnė informacija pateikta Grėsmių visuomenės sveikatos gairių I skirsnio 1.6 punkte.
23. **„Viza“** – tai valstybės narės išduotas leidimas ar, tos valstybės priimtas sprendimas, reikalingas, kad būtų galima atvykti numatytam buvimui toje valstybėje narėje ar keliose valstybėse narėse arba vykti tranzitu per tos valstybės narės ar kelių valstybių narių teritoriją. Išsamesnė informacija apie [įvairių rūšių visas](#) pateikta I skirsnio 7 punkte.

2 DALIS. PATIKRINIMAI KERTANT SIENĄ

I skirsnis. Patikrinimų kertant sieną tvarka.

1. Patikrinimai sienos perėjimo punktuose

1.1 Pagrindinis sienos perėjimo punktuose atliekamų patikrinimų kertant sieną tikslas – patikrinti, kad visi sieną kertantys asmenys atitinka atvykimo į Šengeno valstybių teritoriją sąlygas.

Atvykdami į Šengeno valstybės teritoriją **trečiųjų šalių piliečiai turi atitikti šias atvykimo sąlygas:**

- a) turėti galiojantį kelionės dokumentą arba dokumentus, suteikiančius jiems teisę kirsti sieną;
- b) turėti galiojančią vizą, jei to reikalaujama. Tačiau jei trečiosios šalies pilietis turi Šengeno valstybės išduotą leidimą gyventi, šis leidimas gyventi laikomas lygiaverčiu Šengeno vizai. Tačiau tai netaikoma laikiniams leidimams, kurie išduoti laukiant pirmojo prašymo leidimui gyventi gauti ar prieglobsčio prašymo nagrinėjimo;
- c) pateisinti buvimo lankytinoje (-ose) Šengeno valstybėje (-se) tikslą ir sąlygas, įskaitant įrodymus turint pakankamai pragyvenimo lėšų visam numatomos viešnagės terminui ir grįžti į savo kilmės šalį (ar tranzitui į trečiąją šalį, į kurią jie garantuotai bus priimti, nes, pavyzdžiui, turi tos šalies išduotą leidimą gyventi) arba turėti galimybę teisėtai įgyti tokių lėšų;
- d) šio asmens atžvilgiu Šengeno informacinėje sistemoje (SIS) neįtraukta jokie įspėjimo, kad šiam asmeniui būtų atsisakyta leisti atvykti;
- e) asmuo nelaikomas grėsme nė vienos iš Šengeno valstybių valstybinei politikai, vidaus saugumui, visuomenės sveikatai ar tarptautiniams santykiams. Tai, pavyzdžiui, gali būti atvejis, kai nacionalinėje duomenų bazėje šio asmens atžvilgiu įtrauktas įspėjimas, dėl kurio jį (ją) atsisakoma įleisti.

Pagrindinė **išvykstant** tikrintina **sąlyga** – tikrinti dokumento, kuris suteikia turėtojui teisę kirsti sieną, galiojimą ir, jei įmanoma, ar trečiosios šalies pilietis nekelia grėsmės nė

vienos iš Šengeno valstybių valstybinei politikai, vidaus saugumui ar tarptautiniams santykiams.

* *Teisinis pagrindas:*

– [Šengeno sienų kodeksas \(5 straipsnis\)](#);

– [Tarybos reglamentas \(EB\) Nr. 539/2001 su pakeitimais, padarytais](#);

* [Tarybos reglamentu \(EB\) Nr. 2414/2001](#);

* [Tarybos reglamentu \(EB\) Nr. 453/2003](#);

* [Tarybos reglamentu \(EB\) Nr. 851/2005](#).

Pastaba. Minėtos sąlygos **netaikomos ES piliečiams ir kitiems asmenims, turintiems teisę laisvai judėti Bendrijoje**, kurie paprastai turi teisę atvykti į bet kurios valstybės narės teritoriją vien pateikę asmens tapatybės kortelę arba pasą. Išsamesnė informacija pateikta 3.1 punkte.

1.2 Europos žmogaus teisių konvencijoje ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje puoselėjamos pagrindinės teisės garantuojamos bet kuriam kirsti sienas siekiančiam asmeniui. Atliekant kontrolę kertant sieną, visų pirma būtina visiškai laikytis draudimų nežmoniška ir žeminančia elgtis bei diskriminuoti, įtvirtintų atitinkamai Europos žmogaus teisių konvencijos 3 ir 14 straipsniuose bei Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 4 ir 21 straipsniuose.

Sienos apsaugos pareigūnai, atlikdami savo pareigas, visų pirma visapusiškai gerbia žmogaus orumą ir nediskriminuoja asmenų pagal lytį, rasę ar etninę kilmę, religiją ar tikėjimą, neįgalumą, amžių ar lytinę orientaciją. Visos priemonės, kurių jie imasi atlikdami savo pareigas, turi atitikti tokiomis priemonėmis siekiamus tikslus.

Visi keliautojai turi teisę gauti informacijos apie kontrolės pobūdį ir į profesionalų, draugišką bei mandagų elgesį su jais pagal taikytinus tarptautinius, Bendrijos ir nacionalinius teisės aktus.

1.3 Sienos perėjimo punktui vadovaujantis sienos apsaugos pareigūnas skiria pakankamai darbuotojų veiksmingai sienos kirtimo kontrolei užtikrinti. Sienos apsaugos pareigūnai visais atvejais bando užtikrinti pusiausvyrą tarp būtinybės, viena vertus, užtikrinti sklandų atvykimo sąlygas atitinkančių asmenų, kurie sudaro absoliučią keliautojų daugumą

(pavyzdžiui, turistai, verslininkai, studentai ir kt.), sienos kirtimą ir, antra vertus, būtinybės nuolat likti budriems, kad susektų pavojų valstybinei politikai ir vidaus saugumui keliančius asmenis, taip pat galimus nelegalius imigrantus.

*** Patarimai sienos apsaugos pareigūnams, atliekantiems patikrinimus kertant sieną:**

- tikrindami kelionės dokumentą, visada pirmiausia pažvelkite į keliautojo veidą (bandykite įsiminti kuo daugiau išskirtinių keliautojo veido bruožų);
- sulyginkite keliautojo bruožus su kelionės dokumente esančia nuotrauka ir aprašymu, taip pat, jei reikalaujama, sulyginkite juos su viza (tai gali padėti atpažinti? apsimitėlius);
- kruopščiai patikrinkite kelionės dokumentą, siekdami pašalinti galimybę, kad dokumentas yra suklastotas ar padirbtas (numeracija, puslapių spausdinimas ir susiuvimas, uždėti antspaudai ir spaudai, įrašyti kiti asmenys; keliautojas turėtų paaikškinti visus dokumente padarytus pataisymus, ypač asmeninių duomenų puslapyje);
- patikrinkite duomenis rinkmenų sistemoje; darydami tai visais atvejais palaikykite žodinį kontaktą ir stebėkite keliautojo elgseną bei reakciją (pavyzdžiui, nervingumas, agresyvumas, perdėtas noras bendradarbiauti);
- prieš uždėdami sienos spaudą, įsitikinkite, kad asmuo neviršijo leistino buvimo trukmės, kai paskutinį kartą viešėjo Šengeno valstybių teritorijoje (t. y. trys mėnesiai per šešių mėnesių laikotarpį);
- neapklauskite keliautojo kaip galimo nusikaltėlio ar neteisėto imigranto. Visi klausimai turėtų būti gerai apgalvoti ir užduodami draugišku tonu;
- keliautojo užduoti klausimai neturėtų būti laikomi nepageidaujama, ir į juos reikėtų atsakyti faktiškai ir mandagiai.

1.4 Visiems asmenims atvykstant ir išvykstant taikomas **minimalus patikrinimas**, kurio tikslas – sulyginti asmens tapatybę su dokumentais, suteikiančiais jam (jai) teisę kirsti sieną. Minimalų patikrinimą paprastai sudaro greitas ir tiesioginis kelionės dokumento

tikrinimas, siekiant patikrinti jo galiojimą ir nustatyti klastojimo ar padirbimo požymius. Atliekant šį patikinimą, tinkamose duomenų bazėse taip pat gali būti ieškoma informacijos apie pavogtus, neteisėtai pasisavintus, pamestus bei negaliojančiais pripažintus dokumentus.

Asmenys, kurie naudojami Bendrijos laisvo judėjimo teise paprastai minimaliai patikrinami (žr. 3.1 punktą).

1.5 Trečiųjų šalių piliečiams būtina taikyti **nuodugnų patikinimą**, kuris turi būti atliekamas toliau aprašyta tvarka. Tačiau šioms asmenų kategorijoms taikomos **specialios taisyklės**:

- a) valstybių vadovai ir jų delegacijų nariai (3.2 punktas);
- b) orlaivių pilotai ir kiti įgulos nariai (3.3 punktas);
- c) jūrininkai (3.4 punktas);
- d) diplomatinių, oficialių arba tarnybinių pasų turėtojai ir tarptautinių organizacijų nariai (3.5 punktas);
- e) pasienio gyventojai, kuriems taikomas vietinio eismo per sieną režimas (3.6 punktas);
- f) nepilnamečiai (3.7 punktas);
- g) trečiųjų šalių moksleiviai, gyvenantys vienoje iš valstybių narių ar trečiojoje šalyje, kuriai netaikomas vizų reikalavimas (3.8 punktas);
- h) abipus sienos dirbantys asmenys (3.9 punktas);
- i) ADS turistai (3.10 punktas).

Asmenų be pilietybės ir pabėgėlių patikrinimai atliekami ta pačia bendraja tvarka, kaip ir trečiųjų šalių piliečių patikrinimai (žr. I skirsnio 10 punktą dėl prieglobsčio prašytojų).

Pastaba. Dėl trečiųjų šalių piliečių, kurie yra ES, EEE arba Šveicarijos piliečių (Bendrijos laisvo judėjimo teisę turinčių asmenų) šeimos nariai, patikrinimų žr. 3.1 punktą.

* *Nuoroda:*

– [Šengeno valstybių asmenims be pilietybės ir pabėgėliams išduoti dokumentai](#);

– [Vizų lengvatos pabėgėliams ir asmenims be pilietybės](#).

1.6 **Nuodugnų patikinimą atvykstant** sudaro visų atvykimo sąlygų atitikties tikrinimas, t. y.:

- tikrinama, ar trečiosios šalies pilietis turi [dokumentą ar dokumentus, leidžiančius kirsti sieną](#), kurio galiojimo terminas nėra pasibaigęs ir, kai taikoma, kartu su šiuo dokumentu turi reikalingą [viza](#) ar [leidimą gyventi](#);
- kelionės dokumentas kruopščiai apžiūrimas ieškant klastojimo ar padirbimo požymių. Tam tikrais atvejais kelionės dokumentai, vizos ir leidimai gyventi turėtų būti sulyginti su dabartinių dokumentų, kurie suteikia teisę kirsti sieną, pavyzdžiais ir su vizų įklijų pavyzdžiais bei patikrinti naudojant įrenginius, tokius kaip ultravioletinių spindulių lempos, didinamieji stiklai, panaikintas žymes atkuriančios lempos, mikroskopai, dokumentų tikrinimo blokai, ir, jei reikia, tobulesnius įrenginius, pavyzdžiui, vaizdo signalo spektro ir kt. prietaisus;
- apžiūrimi atitinkamo trečiosios šalies piliečio kelionės dokumente esantys atvykimo ir išvykimo spaudai, siekiant patikrinti, palyginant atvykimo ir išvykimo datas, ar asmuo dar neviršijo didžiausio leidžiamo buvimo Šengeno valstybių teritorijoje termino, t. y. trijų mėnesių per šešių mėnesių laikotarpį. Trijų mėnesių laikotarpis skaičiuojamas nuo pirmojo atvykimo dienos;
- atliekamas patikrinimas, siekiant nustatyti atitinkamo trečiosios šalies piliečio išvykimo ir atvykimo vietas bei numatomo buvimo tikslą, ir, jei reikia, tikrinami atitinkami [patvirtinantys dokumentai](#);
- tikrinama, ar atitinkamas trečiosios šalies pilietis turi pakankamai pragyvenimo lėšų numatomo buvimo laikotarpiui ir tikslui, grįžimui į kilmės šalį ar vykimui tranzitu į trečiąją šalį, arba jis (ji) gali teisėtai gauti tokių lėšų. Siekiant įvertinti pragyvenimo lėšas, būtina atsižvelgti į kiekvienos Šengeno valstybės nustatytas [nuorodines sumas](#);
- pakankamų pragyvenimo lėšų tikrinimas gali būti pagrįstas trečiosios šalies piliečio turimais grynaisiais pinigais, kelionės čekiais ir kredito kortelėmis. Rėmimo deklaracijos, jei tokios deklaracijos numatytos nacionaliniuose teisės aktuose, [ir šeiminkų garantijos ir \(arba\) kvietimo laiškai](#), kaip apibrėžta nacionaliniuose teisės aktuose, kai trečiosios šalies pilietis apsistoja pas šeiminką, taip pat gali būti laikomi pakankamų pragyvenimo lėšų įrodymu;

– Kredito kortelės galiojimą galima patikrinti kreipiantis į ją išdavusią įmonę arba pasitelkiant kitas sienos perėjimo punkte esančias priemones (pavyzdžiui, valiutos keityklas).

– Šeimininkų kvietimą galima patikrinti tiesiogiai kreipiantis į šeimininką arba tikrinant šeimininko sąžiningumą per valstybės narės, kurioje gyvena šeimininkas, nacionalinius kontaktinius centrus.

– tikrinama, ar atitinkamas trečiosios šalies pilietis, jo (jos) transporto priemonė ir daiktai, kuriuos jis (ji) vežasi, nesutrikdys nė vienos iš Šengeno valstybių valstybinės politikos, vidaus saugumo, visuomenės sveikatos ar tarptautinių santykių. Toks patikrinimas apima tiesioginę duomenų bei išpėjimų apie asmenis ir, jei būtina, daiktus, nurodytus Šengeno informacinėje sistemoje (SIS) bei nacionalinėse duomenų rinkmenose, patikrą ir veiksmą, kuris, jei reikia, turi būti atliekamas išpėjimo atveju.

*** Gairės dėl sąvokos „grėsmė visuomenės sveikatai“, atsisakant leisti atvykti:**

Ši sąvoka apima „bet kokią epideminį potencialą turinčią ligą, apibrėžtą Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO) tarptautinėse sveikatos taisyklėse, ir kitas infekcines ligas arba užkrečiamąsias parazitines ligas, jei joms taikomos apsaugos nuostatos, galiojančios valstybių narių piliečiams“.

Pagal šį vadovą, bet kokia grėsmė Europos Sąjungos piliečių sveikatai, taip pat sprendimai dėl veiksmingų priemonių, kurių reikia imtis, bus vertinami ir dėl jų nusprendžiama naudojantis Bendrijos tinklu, sukurtu pagal Sprendimą Nr. 2119/98/EB ir skubaus išpėjimo ir reagavimo sistema (SIRS) bei ELPKC (Europos ligų prevencijos ir kontrolės centrą), įsteigtais Reglamentu (EB) Nr. 851/2004, steigiančiu Europos ligų prevencijos ir kontrolės centrą. SIRS sudaro valstybių narių visuomenės sveikatos institucijos, kurios nacionaliniu lygmeniu dirba kartu su valstybės pripažintais stebėjimo institutais. ELPKC vertina pavojų, susijusį su grėsme visuomenės sveikatai (www.ecdc.eu.int).

Todėl vertinant pavojų visuomenės sveikatai, kai prie sienos sprendžiama, leisti ar neleisti asmeniui atvykti, pagal nacionalinius ir Bendrijos visuomenės sveikatos teisės aktus ir kiekvienos valstybės narės nustatytas procedūras visais atvejais reikėtų bendradarbiauti su kiekvienos valstybės narės institucijomis, kurios atsako už sveikatos priemonių įgyvendinimą.

1.7 **Nuodugnų patikrinimą** išvykstant sudaro:

- patikrinimas, ar trečiosios šalies pilietis turi galiojantį dokumentą, kuris yra tinkamas kirsti sieną;
- kelionės dokumento patikrinimas ieškant padirbimo ar klastojimo požymių;
- kai įmanoma, patikrinimas, ar trečiosios šalies pilietis nėra laikomas grėsme bet kurios iš Šengeno valstybių valstybinei politikai, vidaus saugumui ar tarptautiniams santykiams.

Tolesnius patikrinimus išvykstant taip pat gali sudaryti:

- patikrinimas, ar asmuo turi galiojančią viza, jei to reikalaujama, išskyrus atvejus, kai jis (ji) turi galiojantį Šengeno valstybių išduotą leidimą gyventi arba kitus dokumentus, leidžiančius būti ar pakartotinai atvykti į jų teritoriją;
- patikrinimas, ar asmuo neviršijo didžiausio leidžiamo buvimo Šengeno valstybių teritorijoje termino;
- informacijos apie asmenis ir daiktus, dėl kurių į SIS ir nacionalines duomenų rinkmenas įtrauktas įspėjimas, patikrinimas.

- 1.8 Šengeno valstybės išduotą leidimą gyventi turinčių trečiųjų šalių piliečių paprastai nereikėtų prašyti įrodyti numatomos viešnagės tikslą ar įrodyti turint pragyvenimo lėšų. Tačiau kiti patikrinimai – ir ypač kelionės ir leidimo gyventi dokumentų patikrinimas, paieška SIS ir nacionalinėse duomenų bazėse – turi būti atliekami taip, kaip paaiškinta 1.4, 1.5, 1.6 ir 1.7 punktuose.
- 1.9 Nuodugniai tikrinamo asmens prašymu patikrinimą atliekantis sienos apsaugos pareigūnas turėtų parodyti jam (jai) savo tarnybinį ženklelį, nurodyti jam (jai) savo tarnybinį identifikacinį numerį ir, jei leidžia aplinkybės, savo pavardę. Nurodyti pavardę gali būti atsisakyta, jei yra priežasčių manyti, kad dėl to sienos apsaugos pareigūnas gali rimtai nukentėti (pavyzdžiui, jei jam (jai) grasinama atkeršyti). Pastaruoju atveju nurodomas tik tarnybinio ženklelio numeris ir pareigūno institucijos pavadinimas ir adresas.
- 1.10 Siekiant nesulėtinti atvykimo/išvykimo postuose pirmoje linijoje atliekamų tikrinimo procedūrų ir kai reikia atlikti papildomus patikrinimus, pirmiau minėti nuodugnūs patikrinimai gali būti atlikti nuo postų atskirtoje vietoje (toliau – antrosios linijos patikrinimai).

Trečiosios šalies piliečiui paprašius ir esant tinkamoms patalpoms, tokie nuodugnūs patikrinimai turi būti atliekami tam tikslui skirtoje neviešoje zonoje. Šiuo atveju atitinkamas trečiosios šalies pilietis turi būti informuotas apie tokių patikrinimų tikslą, taip pat ir apie procedūrą. Ši informacija gali būti pateikta plakate arba lapelyje, kuris įteikiamas asmeniui. Lapelis arba plakatas turi būti parašytas visomis oficialiomis Sąjungos kalbomis ir su atitinkamomis valstybėmis narėmis besiribojančių šalių kalba (-omis).

** Teisinis pagrindas:*

- [Šengeno sienų kodeksas \(6 ir 7 straipsniai; I ir IV priedai\)](#);
- [1998 m. rugsėjo 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 2119/98/EB dėl užkrečiamųjų ligų epidemiologinės priežiūros ir kontrolės tinklo Bendrijoje sukūrimo \(OL L 268, 1998 10 3, p. 1\)](#);
- [2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas \(EB\) Nr. 851/2004, steigiantis Europos ligų prevencijos ir kontrolės centrą \(OL L 142, 2004 4 30, p. 1\)](#);
- [2004 m. gruodžio 13 d. Tarybos reglamentas Nr. 2252/2004 dėl valstybių narių išduodamų pasų ir kelionės dokumentų apsauginių savybių ir biometrikos standartų \(OL L 385, 2004 12 29, p. 1\)](#);
- [Tarptautinės sveikatos taisyklės \(PSO\)](#);
- [2006 m. spalio 3 d. ETT sprendimas, byla C-241/06 Bot prieš Préfet du Val-de-Marne.](#)

2. ***Paieška Šengeno informacinėje sistemoje***

2.1 Šengeno informacinė sistema (toliau – SIS) naudojama ieškant informacijos apie asmenis ir daiktus, pirmiausia apie:

- asmenis, ieškomus suimti ir perduoti pagal Europos arešto orderį, arba asmenis, ieškomus laikinai suimti siekiant juos išduoti;
- trečiųjų šalių piliečius, kuriems turi būti atsisakyta leisti atvykti į Šengeno valstybių teritoriją;
- dingusius asmenis arba asmenis, kuriuos dėl jų pačių saugumo arba siekiant užkirsti kelią grėsmei reikia perduoti laikinai policijos globai;
- asmenis, ieškomus dėl teismo proceso;

- asmenis ir daiktus, kuriuos ketinama atsargiai sekti arba atlikti specialias patikras;
- daiktus, skirtus konfiskuoti arba panaudoti kaip įrodymus baudžiamosiose bylose.

2.2. Elgesys radus įspėjimą SIS:

2.2.1 Asmenys, ieškomi siekiant juos sulaikyti, turi būti perduodami institucijoms, kurios yra kompetentingos priimti sprendimą dėl laikino suėmimo ketinant išduoti ar perduoti atitinkamą prašymą pateikusiai valstybei narei.

2.2.2 Trečiųjų šalių piliečiai, kuriems atsisakoma leisti atvykti, kuo įmanoma greičiau, jei leidžia aplinkybės, gražinami į vietą, iš kurios jie atvyko, arba į savo kilmės šalį. Sienos apsaugos pareigūnai prižiūri tokius asmenis, kol šie neišvyksta iš Šengeno valstybės teritorijos.

2.2.3 Prieš pranešant apie suaugusį asmenį šaliai, kuri pranešė apie jo (jos) dingimą, būtina iš anksto gauti jo (jos) sutikimą.

2.2.4 Ypatingas dėmesys kreipiamas į nepilnamečius arba asmenis, kuriems valstybės institucijų (teismo, administravimo institucijų) sprendimu turi būti skirta apsauga. Tolesnių priemonių galima imtis tik pasikonsultavus su šiomis institucijomis.

2.2.5 Duomenys, nurodyti siekiant atsargiai sekti, turėtų suteikti galimybę gauti informaciją apie:

- patikrinimo vietą, laiką ar priežastį,
- kelionės maršrutą ir paskirties vietą,
- aptariamąjį asmenį lydinčius asmenis arba kitus automobilyje, laive ar orlaivyje esančius asmenis,
- naudojamą transporto priemonę, laivą, orlaivį ar konteinerį,
- vežamus daiktus,
- aplinkybes, kuriomis buvo rastas asmuo arba automobilis, laivas, orlaivis arba konteineris,

Renkant šią informaciją, reikėtų užtikrinti, kad sekimas būtų atliekamas atsargiai.

*** Geroji patirtis – prašymas dėl informacijos apie įspėjimą SIS:**

Jei asmuo prašo informacijos apie jo (jos) asmeninių duomenų apdorojimą SIS ir apie jo (jos) galimybes susipažinti su šia informacija, sienos apsaugos pareigūnas šiam asmeniui turėtų nurodyti [kompetentingas nacionalines institucijas](#), įskaitant duomenų apsaugos institucijas, kuriose jis (ji) gali pasinaudoti savo teisėmis ir kontaktine informacija.

2.2.6 Daiktams, skirtiems konfiskuoti arba panaudoti kaip įrodymus baudžiamosiose bylose, priskiriamos:

- (a) pavogtos, neteisėtai pasisavintos ar pamestos motorinės transporto priemonės, kurių cilindro darbinis tūris viršija 50 kubinių centimetrų, laivai ir orlaiviai;
- (b) pavogtos, neteisėtai pasisavintos ar pamestos priekabos, kurių svoris be krovinio viršija 750 kg, automobiliai–furgonai, pramoniniai įrenginiai, uždurtiniai varikliai ir konteineriai;
- (c) pavogti, neteisėtai pasisavinti ar pamesti šaunamieji ginklai;
- (d) pavogti, neteisėtai pasisavinti ar pamesti neužpildyti oficialūs dokumentai;
- (e) pavogti, neteisėtai pasisavinti, pamesti ar pripažinti negaliojančiais išduoti tapatybės dokumentai, pavyzdžiui, pasai, asmens tapatybės kortelės, vairuotojo pažymėjimai, leidimai gyventi ir kelionės dokumentai;
- (f) pavogti, neteisėtai pasisavinti, pamesti ar pripažinti negaliojančiais transporto priemonės registracijos liudijimai ir transporto priemonės valstybinio numerio ženklai;
- (g) pinigų banknotai (pažymėti banknotai);
- (h) pavogti, neteisėtai pasisavinti, pamesti ar pripažinti negaliojančiais vertybiniai popieriai ir mokėjimo priemonės, pavyzdžiui, čekiai, kredito kortelės, obligacijos, akcijos ir pajai.

Išsamesnės informacijos apie elgesį įspėjimo SIS atveju sienos apsaugos pareigūnai gali rasti SIRENE vadove.

** Teisinis pagrindas:*

3. *Specialios tam tikrų kategorijų asmenų patikrinimo taisyklės*

3.1 **Asmenys, besinaudojantis Bendrijos laisvo judėjimo teise**

3.1.1 Asmenims, kurie naudojami Bendrijos laisvo judėjimo teise, paprastai leidžiama kirsti valstybės narės sieną šių dokumentų pagrindu:

- ES, EEE valstybės ar Šveicarijos piliečiams: asmens tapatybės kortelė arba pasas;
- ES, EEE valstybės ar Šveicarijos piliečių šeimos nariams, kurie yra trečiųjų šalių piliečiai: pasas. Jų taip pat gali būti reikalaujama turėti atvykimo vizą, jei jie yra trečiosios šalies, kuriai taikomas [vizų reikalavimas](#), piliečiai, nebent jie turėtų galiojanti valstybės narės (arba EEE valstybių ar Šveicarijos) išduotą galiojanti [leidimą gyventi arba leidimo gyventi kortelę](#).

Pastaba. Pagal Susitarimą tarp Europos Bendrijos bei jos valstybių narių ir Šveicarijos Konfederacijos dėl laisvo asmenų judėjimo, pirmiau nurodyta nuostata taip pat taikoma paslaugas teikiančių asmenų darbuotojams, neatsižvelgiant į jų pilietybę, jei jie integruoti Šveicarijos ar vienos iš valstybių narių darbo rinkoje ir siunčiami teikti paslaugas Šveicarijos ar vienos iš valstybių narių teritorijoje (Susitarimo I priedo 17 straipsnis).

3.1.2 Tačiau jei asmuo, kuris naudojami Bendrijos laisvo judėjimo teise, neturi būtinų kelionės dokumentų arba, jei reikalaujama, būtinų vizų, atitinkama valstybė narė, prieš grąžindama juos, suteikia tokiam asmeniui visas pagrįstas galimybes gauti būtinus dokumentus arba pristatyti juos jam (jai) per pagrįstą laikotarpį, patvirtinti ar kitomis priemonėmis įrodyti, kad jis (ji) turi laisvo judėjimo teisę.

3.1.3 Todėl tikrinant asmenis, kurie naudojami Bendrijos laisvo judėjimo teise, paprastai reikėtų apsiriboti jų tapatybės ir tautybės ir (arba) šeimos ryšių tikrinimu (vadinamasis **minimalus patikrinimas**, žr. 1.4 punktą). Taigi jiems nereikėtų užduoti jokių klausimų apie kelionės tikslą, kelionės planus, įdarbinimo pažymą, atlyginimo lapelius, banko sąskaitų išrašus, apgyvendinimą, pragyvenimo lėšas ar kitus asmeninius duomenis.

3.1.4 Tačiau sienos apsaugos pareigūnai nesistemiškai gali patikrinti nacionalines arba Europos duomenų bazes, siekdami užtikrinti, kad šių asmenų buvimas nekelia realios, dabartinės ir

gana rimtos grėsmės valstybių narių vidaus saugumui arba valstybinei politikai arba tarptautiniams santykiams, ar grėsmės visuomenės sveikatai.

SIS arba kitose duomenų bazėse rasta informacija dar nėra pakankamas pagrindas atsisakyti leisti atvykti asmenims, kurie naudojami Bendrijos laisvo judėjimo teise (žr. I skirsnio 6.3 punktą dėl taisyklių, taikomų **atsisakymui leisti atvykti** asmenims, kurie naudojami Bendrijos laisvo judėjimo teise).

Teistumai patys savaime nėra pagrindas atsisakyti leisti atvykti.

** Teisinis pagrindas – precedentų teisė:*

– [Direktyva 38/2004/EB \(4, 5 ir 27 straipsniai\);](#)

– [Šengeno sienų kodeksas \(7 straipsnis\);](#)

– [1999 m. birželio 21 d. susitarimas tarp Europos bendrijos bei jos valstybių narių ir Šveicarijos Konfederacijos dėl laisvo asmenų judėjimo;](#)

– [2002 m. liepos 25 d. ETT sprendimas, byla Nr. C-459/99, MRAX prieš Belgiją;](#)

– [2005 m. vasario 17 d. ETT sprendimas, byla Nr. C-215/03, Salah Oulane prieš Minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie;](#)

– [2006 m. sausio 31 d. ETT sprendimas, byla Nr. C-503/03, Komisija prieš Ispaniją.](#)

3.2 Valstybių vadovai

Valstybių vadovai ir jų delegacijų nariai, apie kurių atvykimą ir išvykimą sienos apsaugos pareigūnams buvo oficialiai pranešta diplomatiniais kanalais, pasienyje negali būti tikrinami.

** Teisinis pagrindas:*

– [Šengeno sienų kodeksas \(VII priedas\).](#)

3.3 Orlaivių pilotai

3.3.1 Atlikdami savo pareigas orlaivių pilotai ir kiti įgulos nariai gali kirsti sieną remdamiesi savo piloto licencija arba įgulos nario pažymėjimu, kaip nustatyta 1944 m. gruodžio 7 d. Tarptautinės civilinės aviacijos konvencijos (ICAO konvencijos) 9 priede, kai jie:

- (a) įlipa ir išlipa Šengeno valstybės teritorijoje esančiame oro uoste, kuriame trumpam nutupinama, arba atvykimo oro uoste;
- (b) atvyksta į Šengeno valstybės teritorijoje esančio oro uosto, kuriame trumpam nutupinama, arba atvykimo oro uosto savivaldybės teritoriją;
- (c) transporto priemonėmis vyksta į Šengeno valstybės teritorijoje esantį oro uostą, kad galėtų įlipti į orlaivį, išskrendantį iš to paties oro uosto.

Visais kitais atvejais paisoma trečiųjų šalių piliečiams nustatytų bendrųjų atvykimo sąlygų.

- 3.3.2. Jei įmanoma, atliekant patikrinimus oro uostuose, pirmiausia tikrinamos orlaivių įgulos, t. y. jos turėtų būti tikrinamos prieš tikrinant keleivius arba specialiose tam tikslui skirtose vietose. Įguloms, kurias už sienos kontrolę atsakingi darbuotojai pažįsta eidami savo pareigas, gali būti taikomi tik atsitiktiniai patikrinimai.

** Teisinis pagrindas:*

– Šengeno sienų kodeksas (VII priedas);

– ICAO konvencija.

3.4 Jūrininkai

- 3.4.1 Jūrininkams, turintiems jūrininko asmens tapatybės dokumentą, išduotą pagal 2003 m. birželio 19 d. Ženevos konvenciją (Nr. 185), 1965 m. balandžio 9 d. Londono konvenciją (Konvencija dėl jūrų kelionių ir jūrų laivybos sąlygų palengvinimo, toliau – FAL konvencija) ir atitinkamas nacionalines nuostatas, jei atitinkama Šengeno valstybė pripažįsta tokį dokumentą, gali būti leista išlipti į krantą, t. y. būti uosto, į kurį įplaukia jū laivas, teritorijoje arba gretimose savivaldybėse. Tokiu atveju jie neprisistato sienos perėjimo punkte, jei jie yra įrašyti į anksčiau kompetentingoms institucijoms patikrinti pateiktą laivo, kuriam jie priklauso, įgulos sąrašą.

Tačiau atsižvelgiant į pavojų, susijusių su vidaus saugumu ir nelegalia imigracija, įvertinimą, jiems taikomas įprastas nuodugnus patikrinimas, taikytinas trečiųjų šalių piliečiams.

- 3.4.2 Jūrininkai, kurie ketina būti už pat uostų esančių savivaldybių ribų, laikosi bendrųjų atvykimo į Šengeno valstybių teritoriją sąlygų.

Tačiau jūrininko knygelės arba jūrininko asmens tapatybės dokumento turėtojams gali būti leista atvykti į Šengeno valstybės teritoriją, net jei jie neturi galiojančios vizos ir (arba) negali įrodyti, kad turi pakankamai pragyvenimo lėšų, šiomis aplinkybėmis:

- kai jie įlipa į laivą, kuris jau nuleido inkarą arba netrukus įplauks į Šengeno valstybės uostą;
- kai jie vyksta tranzitu į trečiąją šalį arba grįžta į kilmės šalį;
- kritiniais arba būtiniais atvejais (liga, atleidimas, sutarties galiojimo pabaiga ir kt.).

Tokiais atvejais jūrininko knygelės arba jūrininko asmens tapatybės dokumento turėtojams, kurie dėl savo pilietybės privalo turėti vizą, tačiau jos neturi, viza gali būti išduota pasienyje, jiems atvykstant į Šengeno valstybės teritoriją (žr. 1 skirsnio 7 punktą).

** Teisinis pagrindas:*

- [Šengeno sienų kodeksas \(VII priedas\)](#);
- [Ženevos konvencija Nr. 185](#);
- [FAL konvencija](#).

3.5 Diplomatinių, pareiginių arba tarnybinių pasų turėtojai ir tarptautinių organizacijų nariai

3.5.1 Atliekant patikrinimus kertant sieną, trečiųjų šalių ir jų vyriausybių, kurias pripažįsta Šengeno valstybės, išduotų diplomatinių, pareiginių arba tarnybinių pasų turėtojams, keliaujantiems tarnybos reikalais, atsižvelgiant į jų turimas specialias privilegijas ar imunitetus, gali būti suteikta pirmumo teisė prieš kitus keleivius, net jei tam tikrais atvejais jiems taikomas vizų reikalavimas. Iš šiuos dokumentus turinčių asmenų nereikalaujama įrodyti, kad jie turi pakankamai pragyvenimo lėšų.

3.5.2 Jei prie išorės sienos prisistatantis asmuo remiasi privilegijomis, imunitetais ir lengvatomis, sienos apsaugos pareigūnas gali pareikalauti, kad jis (ji) įrodytų šį statusą ir pateiktų atitinkamus dokumentus, visų pirma akredituojančios valstybės išduotus pažymėjimus arba diplomatinį pasą, arba kitais būdais. Jei kyla abejonių, sienos apsaugos pareigūnas skubos atveju gali tiesiogiai kreiptis į užsienio reikalų ministeriją.

Be to, sienos apsaugos pareigūnai negali atsisakyti leisti diplomatinių, pareiginių arba tarnybinių pasų turėtojams atvykti į Šengeno valstybių teritoriją prieš tai nepasikonsultavę

su atitinkamomis nacionalinėmis institucijomis. Ši nuostata taikoma ir tada, kai į SIS dėl šio asmens yra įtrauktas įspėjimas.

- 3.5.3 Akredituoti diplomatiniai ir konsuliniai atstovai bei jų šeimos nariai į Šengeno valstybių teritorijas gali atvykti pateikdami [Šengeno valstybių užsienio reikalų ministerijų išduotą kortelę](#) ir kirsti valstybės sieną jiems leidžiantį dokumentą.

Atvykimo sąlygų patikrinti nebūtina, kai diplomatas atvyksta į Šengeno valstybės, kurioje jis (ji) yra akredituotas (-a) ir kurioje jis (ji) turi teisę ilgai gyventi, teritoriją.

- 3.5.4 Privataisiais tikslais keliaujantys už Šengeno valstybių teritorijos akredituoti diplomatai turi atitikti bendruosius atvykimo reikalavimus.

- 3.5.5 Esant pavojui ir pagrįstam įtarimui dėl diplomatų nusikaltimo ar baudžiamosios veikos, būtina nedelsiant pranešti apie tai atitinkamos šalies užsienio reikalų ministerijai.

- 3.5.6 Pagal 1961 m. balandžio 18 d. Vienos konvenciją dėl diplomatinių santykių, diplomatai naudojami asmenybės neliečiamybės ir kitais imunitetais tik toje šalyje, kurioje jie akredituoti, ir šalyse, per kurių teritoriją jie keliauja vykdamai ar grįžtami į tarnybos vietą arba grįždami į savo šalį. Ši nuostata netaikoma, jei jie keliauja privataisiais tikslais.

- 3.5.7. Atliekant patikrinimus kertant sieną, tarptautinių organizacijų darbuotojams, turintiems toliau išvardytų tarptautinių organizacijų išduotus dokumentus, jei įmanoma, teikiama pirmenybė.

Visų pirma būtina atsižvelgti į šiuos dokumentus:

- Jungtinių Tautų Organizacijos *laissez-passer*, išduoti Jungtinių Tautų ir jai pavaldžių agentūrų darbuotojams pagal 1947 m. lapkričio 21 d. Niujorke Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos priimtą Konvenciją dėl specializuotų agentūrų privilegijų ir imunitetų;
- Europos bendrijos (EB) *laissez-passer*;
- Europos atominės energijos bendrijos (Euratomo) *laissez-passer*;
- Europos Tarybos generalinio sekretoriaus išduotą teisėtumo pažymėjimą;

- dokumentus, išduotus pagal Šiaurės Atlanto Sutarties Šalių susitarimo dėl jų karinių pajėgų statuso III straipsnio 2 dalį (karinis asmens tapatybę patvirtinantis dokumentas, pateikiamas kartu su siuntimu į komandiruotę, kelionės pažyma arba asmeniniu ar kolektyviniu judėjimo įsakymu), ir dokumentus, išduotus remiantis „Partnerystės taikos labui“ programa.

Paprastai iš šiuos dokumentus turinčių asmenų nereikalaujama įrodyti, kad jie turi pakankamai pragyvenimo lėšų.

** Teisinis pagrindas:*

- [Šengeno sienų kodeksas \(VII priedas\)](#);
- [1961 m. balandžio 18 d. Vienos konvencija dėl diplomatinio santykių](#).

3.6 Pasienio gyventojai, kuriems taikomas vietinio eismo per sieną režimas

3.6.1 Kaimyninės trečiosios šalies pasienio gyventojams, turintiems vietinio eismo per sieną leidimą (angl. LBTP), kuris buvo išduotas pagal [dvišaliu susitarimu](#) tarp valstybės narės ir atitinkamos trečiosios šalies pagrįstą vietinio eismo per sieną režimą, taikomas specialus režimas, jiems kertant sieną, t. y.:

- iš jų nereikalaujama turėti vizos, jei jie turi LBTP. Iš jų gali būti reikalaujama kartu su LBTP turėti pasą, jei tai numatyta dvišaliuose susitarimuose su tam tikra trečiaja šalimi;
- nustatčius LBTP, kuris įrodo asmens pasienio gyventoją statusą, galiojimą ir tikrumą, neturėtų būti atliekama jokių tolesnių kelionės tikslo ar pragyvenimo lėšų turėjimo patikrinimų;
- atvykstant ir išvykstant nereikėtų antspauduoti nei LBTP, nei paso, jei jo reikalaujama.

3.6.2 Sienos kirtimas šiems asmenims gali būti dar labiau palengvintas taikant dvišalius susitarimus tarp valstybės narės ir trečiosios šalies pagal II skirsnio 3 punktą.

** Teisinis pagrindas:*

- Reglamentas (EB) Nr./2006 dėl vietinio eismo per sieną;
- Šengeno valstybių sudaryti dvišaliai susitarimai dėl vietinio eismo per sieną.

3.7 Nepilnamečiai

- 3.7.1 Sienos apsaugos pareigūnai ypatingą dėmesį kreipia į nepilnamečius, kurie keliauja lydimi ar nelydimi suaugusiųjų.
- 3.7.2 Jei nepilnamečius lydi suaugusieji, sienos apsaugos pareigūnas tikrina, ar nepilnamečius lydintis asmenys turi tėvų globos teisę juos globoti, ypač tais atvejais, kai nepilnamečius lydi tik vienas suaugęs asmuo ir yra rimtų priežasčių įtarti, kad jie galėjo būti neteisėtai atskirti nuo asmens (-ų), kuris (-ie) turi teisėtą tėvų globos teises juos globoti. Pastaruoju atveju sienos apsaugos pareigūnas atlieka tolesnį tyrimą, kad būtų užkirstas kelias pagrobimui arba bet kuriuo atveju neteisėtam nepilnamečio išvežimui iš šalies.
- 3.7.3 Nepilnamečiams keliaujant nelydimiems, nuodugniai patikrinami jų kelionės ir patvirtinantieji dokumentai, siekiant užtikrinti, kad jie neišvyktų iš teritorijos prieš asmens (-ų), turinčio (-ių) tėvų globos teises juos globoti, norą.

* *Teisinis pagrindas:*

– [Šengeno sienų kodeksas \(VII priedas\)](#).

3.8 Trečiųjų šalių moksleiviai, gyvenantys vienoje iš valstybių narių arba trečiojoje šalyje, kuriai netaikomas vizų reikalavimas³

- 3.8.1 Moksleiviai, turintys trečiosios šalies, kuriai taikomas vizų reikalavimas, pilietybę, bet teisėtai gyvenantys kitoje valstybėje narėje, vykdami į mokyklos organizuotą ekskursiją, neprivalo turėti vizą tranzitui ar trumpai viešnagei kitos valstybės narės teritorijoje, jei atitinka šias sąlygas:
- (a) juos lygi tos mokyklos mokytojas (-a), kuris (-i) turi galiojantį kelionės dokumentą ir, jei reikia, vizą;
 - (b) mokytojas (-a) gali pateikti tos mokyklos išduotą [reikiamos formos pažymą](#), kuri leidžia nustatyti visų ekskursijoje dalyvaujančių moksleivių tapatybę ir kurioje aiškiai nurodytas numatytos viešnagės arba tranzito tikslas ir aplinkybės;
 - (c) moksleiviai turi galiojantį dokumentą sienai kirsti.

³ Šis skirsnis netaikomas Norvegijai, Islandijai ir Šveicarijai.

Tačiau šio paskutinio reikalavimo – turėti galiojantį kelionės dokumentą – atsisakoma, jei:

- pirmiau minėtoje pažymoje yra atitinkančios amžių nuotraukos tų į ją įrašytų moksleivių, kurie neturi asmens tapatybės kortelės su nuotrauka, įrodančios jų tapatybę;
- valstybės narės, kurioje moksleiviai gyvena, kompetentinga institucija patvirtina jų nuolatinę gyvenamąją vietą, taip pat jų teisę grįžti atgal į tos valstybės teritoriją ir pasirūpina, kad dokumento autentiškumas būtų atitinkamai patvirtintas (t. y. nacionalinės kompetentingos institucijos antspaudu);
- valstybė narė, kurioje moksleiviai gyvena, praneša kitoms valstybėms narėms, jog nori, kad jos sąrašai būtų pripažinti galiojančiu kelionės dokumentu.

3.8.2 Pirmiau minėtos nuostatos neatleidžia moksleivių ir juos lydinto mokytojo (-ų) nuo patikrinimo kertant sieną pagal bendrąsias taisykles (I skirsnio 1 punktą).

Jiems gali būti atsisakyta leisti atvykti į šalį ar keliauti per jos teritoriją, jei yra tam pagrindo pagal I skirsnio 6 punktą.

3.8.3 Atleidimas nuo vizų reikalavimo taip pat gali būti taikomas į mokyklos organizuotą ekskursiją vykstantiems moksleiviams, kurie yra trečiųjų šalių, kurioms taikomas vizų reikalavimas, piliečiai, bet gyvena trečiojoje šalyje, kuriai tas reikalavimas netaikomas (pavyzdžiui, Bosnijos pilietybę turintys moksleiviai, kurie teisėtai gyvena Kroatijoje).

Tokiu atveju taikomi tokie patys reikalavimai, kaip ir nustatyti valstybėje narėje nuolatos gyvenantiems moksleiviams.

** Teisinis pagrindas:*

– 1994 m. lapkričio 30 d. Tarybos sprendimas Nr. 94/795/TVR;

– Reglamentas (EB) Nr. 539/2001 (4 straipsnis).

3.9 Abipus sienos dirbantys asmenys

Abipus sienos dirbantiems asmenims ir kitoms reguliariai į darbą anapus sienos vykstančių asmenų kategorijoms, kai sienos apsaugos pareigūnai gerai juos pažįsta, nes jie dažnai pereina sieną tame pačiame sienos perėjimo punkte, ir dėl kurių, remiantis pirminiu patikrinimu, nėra išpėjimo SIS arba nacionalinių duomenų rinkmenose, taikomi tik atsitiktiniai patikrinimai, siekiant įsitikinti, kad jie turi galiojantį dokumentą, leidžiantį

jiems kirsti sieną, ir atitinka būtinas atvykimo sąlygas. Atsitiktiniai patikrinimai atliekami pagal procedūras, kurios atitinkamai bendrai taikomos trečiųjų šalių piliečiams ir asmenims, turintiems teisę laisvai judėti Bendrijoje.

Be išpėjimo ir nereguliariai šie asmenys kartais nuodugnai patikrinami.

* *Teisinis pagrindas:*

– [Šengeno sienų kodeksas \(VII priedas\)](#).

3.10 ADS turistai

Europos bendrijos ir Kinijos Liaudies Respublikos Nacionalinės turizmo valdybos susitarimo memorandumas dėl vizų išdavimo Kinijos Liaudies Respublikos turistinėmis grupėmis (Patvirtinto kelionės tikslo statusas, angl. *Approved Destination Status (ADS)*) ir kitų susijusių klausimų tiksliai reglamentuoja Kinijos piliečių turistinių grupių keliones iš Kinijos į Bendrijos teritoriją.

3.11 Tokių Kinijos kelionių grupių, kurias turėtų sudaryti bent 5 asmenys, nariai (toliau – ADS turistai) gali atvykti ir išvykti iš Bendrijos teritorijos kaip viena grupė. Jie taip pat keliauja Bendrijos teritorijoje kaip viena grupė pagal iš anksto nustatytą kelionės programą.

3.12 ADS turistus paprastai lydi kelionės vadovas, kuris užtikrina, kad jie atvyksta ir išvyksta iš Bendrijos kaip viena grupė.

3.13 ADS turistams taikomos įprastos tikrinimo procedūros (I skirsnio 1 punktas). Atliekant patikrinimus taip pat gali būti tikrinamas ADS statusas, kuris bet kuriuo atveju turėtų būti nurodytas vizos įklijoje. Vizos su nuoroda „ADS“ visada yra asmeninės vizos. Kelionės vadovui taip pat taikomos įprastos tikrinimo procedūros, įskaitant kelionės vadovo statuso patikrinimą.

Sienos apsaugos pareigūnas taip pat gali paprašyti pateikti patvirtinamuosius dokumentus, kurie įrodytų ADS ir kelionės vadovo statusą.

* *Teisinis pagrindas:*

– [2004 m. kovo 8 d. Tarybos sprendimas dėl Europos bendrijos ir Kinijos Liaudies Respublikos Nacionalinės turizmo administracijos susitarimo memorandumo dėl vizų ir](#)

4. Kelionės dokumentų antspaudavimas

4.1 Visų trečiųjų šalių piliečių kelionės dokumentai paprastai sistemingai antspauduojami jiems atvykstant ir išvykstant. Spaudas nėra įrodymas, kad buvo atliktas išsamus patikrinimas; jis tik suteikia galimybę patikimai nustatyti sienos kirtimo datą ir vietą. Antspaudavimas taip pat skirtas užtikrinti, kad vykdant atvykimo ar išvykimo iš Šengeno teritorijos patikrinimus, įmanoma patikrinti, ar buvo laikytasi didžiausio leistino trečiosios šalies piliečio viešnagės Šengeno teritorijoje – trys mėnesiai per bet kurią šešių mėnesių laikotarpį – termino.

Taigi sienos apsaugos pareigūnai visada antspauduoja dokumentus, leidžiančius trečiųjų šalių piliečiams kirsti sieną, net išimtinėmis ir nenumatytomis aplinkybėmis, įskaitant patikrinimų sušvelninimo atvejus.

Spaudas taip pat dedamas asmens, kuriam viza išduodama pasienyje, kelionės dokumente (I skirsnio 7 punktas).

4.2 **Atvykimo arba išvykimo spaudu** nežymimi šie dokumentai:

- a) ES, Norvegijos, Islandijos, Lichtenšteino ir Šveicarijos piliečių kelionės dokumentai;
- b) valstybių vadovų ir aukštas pareigas užimančių asmenų, apie kurių atvykimą buvo iš anksto oficialiai pranešta diplomatiniais kanalais, dokumentai;
- c) pilotų licencijos arba orlaivių įgulų narių pažymėjimai;
- d) jūrininkų, kurie valstybės narės teritorijoje būna tik jų laivui įplaukus į uostą ir tik įplaukimo uosto teritorijoje, kelionės dokumentai;
- e) kruizinių laivų įgulos ir keleivių, kuriems netaikomi patikrinimai pasienyje IV skirsnio 2 punkte nurodytais atvejais, kelionės dokumentai;
- f) dokumentai, leidžiantys Andoros, Monako ir San Marino piliečiams kirsti sieną;
- g) pasienio gyventojų, kuriems taikomas vietinio eismo per sieną režimas, dokumentai (II skirsnio 3 punktas).

- 4.3 **ES, EEE šalių ir Šveicarijos piliečių šeimoms narių**, kurie yra trečiųjų šalių piliečiai, kelionės dokumentai taip pat turi būti antspauduojami, nebent jie pateiktų [leidimą gyventi arba leidimo gyventi kortelę](#) su įrašu „ES piliečio šeimos narys“ ar „EEE šalies ar Šveicarijos piliečio šeimos narys“.

*** Pavyzdžiai:**

1) Ukrainos pilietė, Nyderlandų piliečio žmona, turinti leidimą gyventi/leidimo gyventi Nyderlanduose kortelę (kurioje nurodytas jos, kaip ES piliečio šeimos nario, statusas) ir lydima savo vyro arba vėliau prisijungianti prie savo vyro, taigi besinaudojanti laisvo judėjimo teise. Šios moters kelionės dokumentas **neturi būti** antspauduojamas;

2) Didžiosios Britanijos pilietės vyras kroatas, turintis leidimą gyventi ir (arba) leidimo gyventi Didžiojoje Britanijoje kortelę (kurioje nurodytas jo, kaip ES piliečio šeimos nario, statusas) ir lydimas savo žmonos. Šio vyro kelionės dokumentas **neturi būti** antspauduojamas;

3) Indijos pilietė, Prancūzijos piliečio žmona, turinti Šengeno vizą bet (dar) neturinti leidimo gyventi ir (arba) leidimo gyventi Prancūzijoje kortelės, vykstanti pas savo vyrą. Šiuo atveju šios moters kelionės dokumentas **turi būti** antspauduojamas.

- 4.4 Išimties tvarka trečiosios šalies piliečio prašymu, jei atvykimo arba išvykimo spaudos žyma galėtų tam asmeniui sukelti didelių sunkumų, atitinkamas spaudas gali būti dedamas atskirame lape. Lapas duodamas trečiosios šalies piliečiui.

- 4.5 Taip pat praktikoje gali pasitaikyti atveju, kai dokumentas, leidžiantis trečiosios šalies piliečiui kirsti sieną, nebetinka žymėti spaudu, nes nebėra laisvų puslapių. Tokiu atveju trečiosios šalies piliečiui reikėtų rekomenduoti kreiptis dėl naujo paso, kad jame būtų galima toliau dėti spaudus ateityje.

Tačiau išimtiniais atvejais – ir visų pirma reguliariai į darbą anapus sienos vykstančių asmenų atveju – gali būti naudojamas atskiras lapas, ant kurio galima dėti ir kitus spaudus. Lapas duodamas trečiosios šalies piliečiui.

Bet kuriuo atveju **tuščių puslapių pase stoka pati savaime nėra pagrįstas ir pakankamas pagrindas atsisakyti leisti asmeniui atvykti** (žr. [I skirsnio 6 punktą](#) dėl atsisakymo leisti atvykti pagrindų).

*** Rekomenduojama praktika:**

4.4 ir 4.5 punktuose minėtame lape turėtų būti pateikti bent šie duomenys:

- pasienio postų pavadinimas ir vieta;
- išdavimo data;
- kelionės dokumento turėtojo pavardė;
- kelionės dokumento numeris;
- sienos perėjimo punkto spaudas ir oficialus antspaudas;
- sienos apsaugos pareigūno pavardė ir parašas.

- 4.6 Atvykstant ir išvykstant trečiųjų šalių piliečiams, kuriems taikomas vizų reikalavimas, spaudas dedamas, jei įmanoma, taip, kad uždengtų vizos kraštą, o vizoje esantys įrašai netaptų neįskaitomi ar nebūtų pakenkta vizos įklijos apsauginėms savybėms. Jeigu turi būti žymima keliais spaudais (pavyzdžiui, daugkartinio atvykimo vizos atveju), tai daroma puslapyje, esančiame priešais puslapį, kuriame yra įklijuota viza. Jei tas puslapis negali būti naudojamas, spaudas dedamas kitame puslapyje. Mašininio nuskaitymo zona spaudu nežymima ir spaudai negali būti dedami asmeninių duomenų ir kituose puslapiuose, kuriuose esama autentiškų oficialių įrašų.

*** Rekomenduojama praktika:**

- jei įmanoma, spaudai turėtų būti dedami chronologiška tvarka, kad būtų paprasčiau nustatyti dieną, kurią asmuo kirto sieną paskutinį kartą;
- išvykimo spaudas turėtų būti dedamas arti atvykimo spaudo;
- spaudas turėtų būti dedamas horizontaliai, kad būtų lengvai įskaitomas;
- spaudas neturėtų būti dedamas ant jau uždėtų spaudų, įskaitant kitų šalių uždėtus spaudus.

- 4.7 Atvykimui ir išvykimui patvirtinti naudojami skirtingų formų spaudai (atvykimo spaudas – stačiakampis, išvykimo – stačiakampis su suapvalintais kampais). Šiuose spauduose nurodyta (-os) raidė (-ės), žyminti (-čios) šalį, taip pat pažymėtas pasienio posto pavadinimas, data, spaudo numeris ir piktograma, rodanti kelionės būdą atvykstant ir išvykstant (sausuma, oru arba jūra).

Paklausimus dėl atvykimo ir išvykimo spaudų galima teikti kiekvienos Šengeno valstybės šiam tikslui steigiamame [kontaktiniame centre](#), į kuriuos taip pat galima kreiptis dėl dokumentų, susijusių su padirbtais, suklastotais, pamestais ar neteisingsiškai uždėtais spaudais.

4.8 Kiekviename sienos perėjimo punkte registruojami kiekvienam patikrinimus atliekančiam sienos apsaugos pareigūnui išduoti ir jo (jos) gražinti atvykimo ir išvykimo spaudai. Kartu pateikiama nuoroda į kiekvieną tam tikrą spaudą, kuris vėliau gali būti naudojamas palyginimams.

Nenaudojami spaudai laikomi rakinamoje vietoje, o galimybę jais naudotis turi turėti tik įgaliojami sienos apsaugos pareigūnai.

4.9 Spaudų saugumo kodai keičiami reguliariai, ne rečiau kaip kas mėnesį.

4.10 Jei trečiosios šalies piliečiui išvykstant, jo kelionės dokumente nėra atvykimo spaudų, sienos apsaugos pareigūnas gali manyti, kad šio dokumento turėtojas neteisėtai atvyko į Šengeno valstybių teritoriją ir (arba) viršijo didžiausią viešnagės terminą. Tokiu atveju gali būti nustatyta bauda pagal nacionalinius teisės aktus.

4.11 Tačiau jei trečiosios šalies pilietis bet koku patikimu būdu pateikia įrodymus, pavyzdžiui, transporto bilietus, arba jo (jos) buvimo už valstybių narių teritorijos ribų įrodymą, bauda neskiriama, ir sienos apsaugos pareigūnas pateikia tokiam asmeniui [nustatytos formos specialų patvirtinimą](#) arba, jeigu numatyta [nacionaliniuose teisės aktuose](#), tiesiogiai kelionės dokumente nurodo datą ir vietą, kurioje šis asmuo kirto išorės sieną.

* *Teisinis pagrindas:*

– [Šengeno sienų kodeksas \(10 straipsnis ir IV priedas\)](#);

– [Direktyva 2004/38/EB \(5 straipsnis\)](#);

– [Šengeno konvencija \(21 straipsnis\)](#).

5. **Patikrinimų sumažinimas**

5.1 Susiklosčius išimtinėms ir nenumatytoms aplinkybėms, patikrinimai kertant išorės sienas gali būti sušvelninti. Tokiomis išimtinėmis ir nenumatytomis aplinkybėmis laikomos aplinkybės, kai dėl nenumatytų įvykių eismas tampa toks intensyvus, jog laukimo prie

sienos perėjimo punkto laikas pernelyg pailgėja, ir išnaudojami visi personalo, priemonių ir organizaciniai ištekliai. Tokia tvarka gali būti taikoma, pavyzdžiui, ištikus potvyniui arba kitokiai didelei stichinei nelaimėi, kuri sutrukdo kirsti sieną kituose sienos perėjimo punktuose, todėl kelių sienos perėjimo punktų eismo srautai nukreipiami tik į vieną punktą.

- 5.2 Kai patikrinimai kertant sieną sušvelninami, pirmenybė paprastai teikiama ne patikrinimams kertant sieną išvykstant, o patikrinimams kertant sieną atvykstant. Sprendimą sušvelninti patikrinimus kertant sieną priima sienos perėjimo punktui vadovaujantis sienos apsaugos pareigūnas. Toks patikrinimų kertant sieną sušvelninimas yra laikinas, jis tikslinamas pagal aplinkybes ir įvedamas laipsniškai.
- 5.3 Net ir sušvelninus patikrinimus kertant sieną, sienos apsaugos pareigūnas antspauduoja trečiųjų šalių piliečių kelionės dokumentus, jiems atvykstant ir išvykstant, pagal I skirsnio 4 punktą ir atlieka bent minimalią patikrą.

* *Teisinis pagrindas:*

– Šengeno sienų kodeksas (8 straipsnis).

6. *Atsisakymas leisti atvykti*

6.1 Trečiųjų šalių piliečiams neleidžiama atvykti, jei:

- a) jie neturi galiojančių kelionės dokumentų;
- b) jie turi falsifikuotus (suklastotą ar padirbtą) kelionės dokumentus;
- c) jie neturi galiojančios vizos, kai jos reikalaujama, arba Šengeno valstybės išduoto leidimo gyventi;
- d) jie turi falsifikuotas (suklastotas ar padirbtas) vizas arba leidimus gyventi;
- e) jie neturi tinkamų dokumentų pagrįsti viešnagės tikslą ir sąlygas;
- f) jie jau išbuvo Šengeno valstybių teritorijoje tris mėnesius šešių mėnesių laikotarpiu;
- g) jie neturi pakankamai pragyvenimo lėšų, atsižvelgiant į viešnagės laikotarpį ir pobūdį, arba lėšų grįžti į kilmės šalį ar keliauti tranzitu;

- h) dėl jų SIS arba nacionalinėse duomenų bazėse yra įtrauktas įspėjimas, kad šiems asmenims nebūtų leista atvykti;
- i) jie kelia pavojų valstybinei politikai, vidaus saugumui, visuomenės sveikatai arba tarptautiniams vienos ar daugiau Šengeno valstybių santykiams.

*** Pavyzdžiai:**

1) Dviratininkų iš Nigerijos komanda keliauja į Ukrainą, teigdama, jog vyksta dalyvauti šioje šalyje organizuojamose dviračių lenktynėse. Jie atvyksta į Varšuvos oro uostą (Lenkija), teigdami, kad pasieks Ukrainą autobusu. Atliekant pirmos linijos patikrinimą nustatoma, kad turėdami galiojančią tranzito per Lenkiją vizą, jie neturi galiojančios vizos atvykti į Ukrainą. Antroje linijoje atliekama išsamesnė apklausa, per kurią jie pateikia dokumentą, patvirtinantį jų dalyvavimą lenktynėse, ir teigia be jokių kliūčių gausiantys vizas prie Ukrainos sienos. Tačiau dviratininkai net neturi lenktynėse dalyvauti reikalingų dviračių ir negali įtikinamai paaiškinti, kur ir kaip jie juos gaus atvykę į Ukrainą. Pasikonsultavus šiuo klausimu su Ukrainos sienos apsaugos pareigūnais ir atsižvelgus į jų neigiamą nuomonę apie galimybę tokiu atveju išduoti vizą pasienyje, priimtas sprendimas atsisakyti leisti atvykti.

2) Moldovos pilietis automobiliu atvyksta prie Vengrijos ir Ukrainos sienos ir teigia keliaujantis į Vokietiją turistiniais tikslais. Atliekant pirmos linijos patikrinimą išsiaiškinama, kad keliautojas negali pateikti jokio dokumento (viešbučio rezervavimo patvirtinimą, kvietimo laišką ir kt.), įrodančio, kur jis ketina apsistoti Vokietijoje; be to, jis negali įrodyti turįs pakankamai pragyvenimo lėšų, kad padengtų viešnagės ir grįžimo išlaidas. Šiuo atveju priimamas sprendimas atsisakyti leisti atvykti.

3) Tuniso pilietis atvyksta į Schipholio (Nyderlandai) oro uostą. Jo kelionės tikslas – pasimatyti su Briuselyje (Belgija) gyvenančiais giminaičiais (broliais ir seserimis). Jis turi galiojančią Šengeno vizą, grįžimo bilietą ir Belgijoje gyvenančių jį priimančių šeiminių kvietimo laišką ir (arba) garantiją. Tačiau šio laiško autentiškumas nėra patvirtintas kompetentingų Belgijos institucijų (kaip reikalaujama pagal Belgijos teisės aktus). Tokiu atveju, prieš priimant sprendimą dėl leidimo atvykti, reikėtų atlikti tolesnius patikrinimus, pavyzdžiui: ištirti pasą ir nustatyti, ar asmeniui anksčiau buvo išduotos Šengeno vizos; palyginti ankstesnius atvykimo ir išvykimo spaudus ir nustatyti, ar asmuo anksčiau yra viršijęs viešnagės Šengeno teritorijoje terminą; kreiptis į kompetentingas Belgijos

institucijas ir prašyti jų atlikti būtinus šeiminių patikrinimus. Šių patikrinimų tikslas – patikrinti asmens sąžiningumą; sprendimas bus priimtas tik tokių patikrinimų rezultatų pagrindu.

4) Lėktuvas iš Šanchajaus nutupia Helsinkio Vantaa oro uoste (Suomija). Pasaulio sveikatos organizacija (PSO) paskelbė tarptautinio masto nepaprastą visuomenės sveikatos padėtį (dėl ūmaus kvėpavimo takų sindromo (SARS) pavojaus), pagal kurią reikalaujama imtis griežtų atsargumo priemonių visų iš Kinijos atvykstančių keleivių atžvilgiu. Visų keleivių prašoma užpildyti adreso kortelę, kurioje, be kita ko, nurodomas vietos lėktuve numeris ir susižinojimo duomenys, jei keleivius vėliau reikėtų rasti. Terminale visi keleiviai eina specialiai paskirtu koridoriumi, kuriame įtaisyti medicininiai įrenginiai. Keliems Kinijos ir ES piliečiams nustatyti SARS simptomai, ir jie vis dar užkrečiami. Pasikonsultavus su gydytojais, nusprendžiama atsisakyti leisti Kinijos piliečiams atvykti ir dėl rimto ligos plitimo pavojaus nedelsiant paguldyti ES piliečius į ligoninę. Su kitais lėktuvo keleiviais susisiekiama pagal adresų kortelėse pateiktus duomenis ir prašoma atvykti pas gydytoją. Šios priemonės neužkerta kelio galimybei imtis alternatyvių priemonių, pavyzdžiui, skelbti karantiną, jei tai tinkama ir pateisinama visuomenės sveikatos atžvilgiu.

5) Futbolo aistruolių iš Ukrainos grupė atvyksta prie Lenkijos ir Ukrainos sienos. Jie keliauja autobusu. Atliekant patikrinimus prie sienos nustatyta, kad jie turi tam tikrų pavojingų įrankių, pavyzdžiui, beisbolo lazdų, nunčakų, peilių ir kiti daiktų, kurie gali būti panaudoti prieš kitus žmones. Šiuo atveju buvo atsisakyta leisti atvykti valstybinės politikos sumetimais, nebent keliautojai sutiktų atsisakyti pavojingos įrangos prieš kirsdami Lenkijos sieną.

6) Keltu iš Tanžero keliaujanti jaunų turistų iš Maroko grupė atvyksta į Alikantės uostą (Ispanija). Nurodoma, kad į grupės maršrutą įtraukti du Ispanijos miestai (Barselona ir Madridas) bei keli Prancūzijos miestai. Atgal į Maroką jie ketina grįžti lėktuvu iš Paryžiaus Charles de Gaulle oro uosto; jie turi galiojančius bilietus kelionei atgal. Per patikrinimą pasienyje nustatyta, kad vienas iš jų neturi galiojančios Šengeno vizos ir teigia jos negavęs dėl laiko stokos. Kelionės tikslas išaiškintas, ir keliautojai turi pakankamai pragyvenimo lėšų. Tačiau asmuo niekaip negali įrodyti, kodėl negalėjo kreiptis dėl vizos iš anksto ar kad yra nenumatomų ar būtinų priežasčių leisti jam atvykti. Tokiu atveju ir nesant jokių

humanitarinių priežasčių ir (arba) tarptautinių įsipareigojimų, asmenį be vizos atsisakoma įleisti.

7) Šeima iš Rusijos kerta Estijos sieną automobiliu. Tačiau matyti, kad transporto priemonė turi rimtą mechaninį gedimą (neveikia stabdžiai), ir tai gali sukelti pavojų kitiems žmonėms. Tokiomis sąlygomis asmenims negalima leisti vykti tuo automobiliu, kol gedimas nebus pašalintas. Tačiau jei visos kitos atvykimo sąlygos atitinka reikalavimus, jiems turi būti leista atvykti į teritoriją pėsčiomis arba kitomis priemonėmis.

6.2 Valstybė narė gali išimtiniais atvejais nuspręsti neatsisakyti leisti atvykti ir leisti trečiosios šalies piliečiui atvykti į jos teritoriją šiais atvejais:

- a) humanitariniais pagrindais, dėl nacionalinių interesų arba dėl tarptautinių įsipareigojimų (pavyzdžiui, jei asmuo prašo prieglobsčio ar jam šiaip reikalinga tarptautinė apsauga);
- b) jei vizos neturintis asmuo atitinka vizos išdavimui prie sienos nustatytus kriterijus (I skirsnio 7 punktas);
- c) jei asmuo turi Šengeno valstybės išduotą leidimą gyventi arba pakartotinio atvykimo vizą, kad leistų asmeniui keliauti tranzitu ir pasiekti tokios valstybės teritoriją. Tačiau gali būti atsisakyta leisti vykti tranzitu, jei dėl šio asmens įtrauktas įspėjimas nacionalinėse duomenų bazėse.

** Teisinis pagrindas:*

– Šengeno sienų kodeksas (1, 3 ir 5 straipsniai).

6.3 **Asmenims, kurie naudojasi Bendrijos laisvo judėjimo teise**, gali būti atsisakyta leisti atvykti tik valstybinės politikos ar visuomenės saugumo pagrindais, t. y. kai jų asmeninė elgsena kelia rimtą, tiesioginį ir gana rimtą pavojų, turintį įtakos vienam iš pagrindinių visuomenės interesų.

6.3.1. Taigi net į SIS įtrauktas įspėjimas pats savaime negali būti laikomas pakankamu pagrindu automatiškai atsisakyti įleisti šiuos asmenis; tokiu atveju sienos apsaugos pareigūnas visada išsamiai išnagrinėja padėtį ir įvertina ją remdamasis pirmiau nustatytais principais.

Jei įspėjimą įtraukė kita Šengeno valstybė, sienos apsaugos pareigūnas per SIRENE biuro tinklą arba bet kokiomis kitomis turimomis priemonėmis nedelsdamas kreipiasi į atsakingas įspėjimą įtraukusios Šengeno valstybės institucijas. Šios visų pirma tikrina, dėl kokios (-ų) priežasties (-čių) buvo įtrauktas įspėjimas ir ar šios priežastys vis dar galioja. Ši informacija nedelsiamai perduodama užklausą pateikusios valstybės narės institucijoms.

Remdamosi gauta informacija, kompetentingos institucijos atlieka įvertinimą pagal pirmiau paaiškintus kriterijus. Tuo pagrindu sienos apsaugos pareigūnas leidžia arba atsisako leisti aptariamam asmeniui atvykti.

Jei neįmanoma gauti informacijos per pagrįstą laikotarpį, aptariamam asmeniui turi būti leista atvykti į teritoriją. Tada sienos apsaugos pareigūnai, taip pat kitos kompetentingos nacionalinės institucijos gali atlikti būtinus patikrinimus, asmeniui atvykus į teritoriją ir vėliau, jei reikia imtis tam tikrų priemonių.

Pirmiau pateiktos nuostatos nepažeidžia kitų veiksmų, kurių imamasi dėl įspėjimo SIS, pavyzdžiui, asmens sulaikymo, apsauginių priemonių patvirtinimą ir kt.

** Teisinis pagrindas ir (arba) precedentų teisė:*

– [Direktyva 2004/38/EB \(27–33 straipsniai\)](#);

– [1998 m. rugsėjo 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 2119/98/EB dėl užkrečiamųjų ligų epidemiologinės priežiūros ir kontrolės tinklo Bendrijoje sukūrimo \(OL L 268, 1998 10 3, p. 1\)](#);

– [2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas \(EB\) Nr. 851/2004, steigiantis Europos ligų prevencijos ir kontrolės centrą \(OL L 142, 2004 4 30, p. 1\)](#);

– 1980 m. liepos 3 d. ETT sprendimas, byla Nr. C 157/79, *Regina prieš Stanislaus Pieck*;

– [2006 m. sausio 31 d. ETT sprendimas, byla Nr. C 503/03, Komisija prieš Ispaniją](#).

6.3.2. Jei teise laisvai judėti Bendrijoje besinaudojantis asmuo neturi būtinų kelionės dokumentų arba, jei reikalaujama, būtinų vizų, atitinkama valstybė narė, prieš jį (ją) grąžindama, suteikia tokiam asmeniui visas pagrįstas galimybes gauti būtinus dokumentus ar pristatyti juos jam (jai) per pagrįstą laikotarpį, patvirtinti ar kitomis priemonėmis įrodyti, kad jis (ji) turi laisvo judėjimo teisę.

Jei trečiosios šalies pilietis, ES, EEE šalies ar Šveicarijos piliečio šeimos narys neturi būtinų vizos, bet gali įrodyti savo tapatybę ir šeimyninius santykius su ES, EEE šalies ar

Šveicarijos piliečiu, jei nėra jokių įrodymų, pagal kuriuos būtų galima nustatyti, kad jis (ji) kelia pavojų valstybių narių valstybinės politikos reikalavimams, visuomenės saugumui ar visuomenės sveikatai, viza jam (jai) išduodama pasienyje. Tokia viza išduodama nemokamai (t. p. žr. I skirsnio 7.10 punktą).

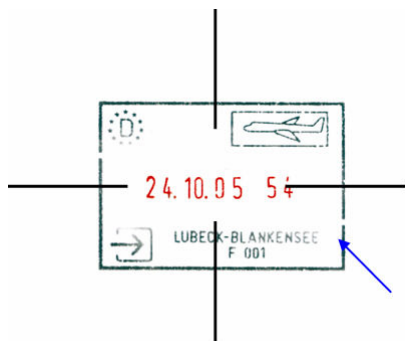
* *Teisinis pagrindas ir (arba) precedentų teisė:*

- [Direktyva 2004/38/EB \(5 ir 27–33 straipsniai\)](#);
- 2002 m. liepos 25 d. ETT sprendimas, byla Nr. C 459/99, *MRAX* prieš Belgiją;
- 2005 m. vasario 17 d. ETT sprendimas, byla Nr. C-215/03, *Salah Oulane* prieš *Minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie*.

6.4 Atsisakydamas leisti trečiųjų šalių piliečiams atvykti, patikrinimą atliekantis pareigūnas:

- a) užpildo atsisakymo leisti atvykti [standartinį blanką](#), pagrįsdamas atsisakymo priežastį (-is), ir pateikia jį atitinkamam trečiosios šalies piliečiui, kuris ją pasirašo ir kuriam įteikiama pasirašyto blanko kopija. Trečiosios šalies piliečiui atsisakius pasirašyti, sienos apsaugos pareigūnas tokį atsisakymą nurodo blanko dalyje „pastabos“;
- b) pase deda atvykimo spaudą, panaikintą kryžmai perbraukus jį neištrinamu juodu rašalu, ir priešais jį dešinėje pusėje taip pat neištrinamu rašalu parašo raidę (-es), atitinkančią (-as) atsisakymo leisti atvykti priežastį (-is), kurių sąrašas pateiktas atsisakymo leisti atvykti standartiniame blanke (žr. toliau).

Panaikinto spaudo pavyzdys:

Raidė, rodanti atsisakymo leisti atvykti priežastį pagal vienodą formą.

- 6.5 Jei už patikrinimus atsakingas pareigūnas nustato, kad dėl Šengeno vizos turėtojo į SIS buvo įtrauktas įspėjimas, kad jis (ji) yra neišsileistinas (-a), pareigūnas panaikina vizą uždėdamas spaudą su užrašu „PANAIKINTA“.
- 6.6 Vienodo pavyzdžio viza neturi būti panaikinama vien dėl to, jei trečiosios šalies pilietis negali pateikti kelionės tikslui pateisinti paprašyto (-ų) patvirtinančio (-ių) dokumento (-ų). Tokiu atveju sienos apsaugos pareigūnas atlieka tolesnį tyrimą, siekdamas įvertinti, ar asmuo gavo vizą nesąžiningu būdu ir kelia nelegalios imigracijos pavojų. Jei būtina, kreipiamasi į vizą išdavusios Šengeno valstybės kompetentingas institucijas. Sienos apsaugos pareigūnas panaikina tokią vizą tik įsitikinęs, kad viza buvo įsigyta nesąžiningu būdu. Išsamesnė informacija pateikta I skirsnio 8.1 punkte.

Geroji patirtis: atvykimo arba išvykimo spaudo anuliavimas kitais atvejais nei atsisakymas leisti atvykti:

Gali pasitaikyti atveju, kai pase jau uždėtą spaudą reikia anuliuoti (pavyzdžiui, jei sienos apsaugos pareigūnas per klaidą uždėjo neteisingą spaudą). Tokiais atvejais keliautojas neprisiima už tai jokios atsakomybės, todėl spaudas negali būti panaikintas tais pačiais būdais, kurie taikomi atsisakius leisti asmeniui atvykti. Taigi rekomenduojama anuliuoti spaudą perbraukiant jo viršutinį kairinį kampą dviem lygiagrečiomis linijomis, kaip parodyta pavyzdyje:

- 6.7 Visi asmenys, kuriuos atsisakoma įleisti, turi teisę apskūsti šį sprendimą pagal nacionalinius teisės aktus. Atitinkamam trečiosios šalies piliečiui pateikiama rašytinė informacija apie skundimo procedūras ir susižinojimo punktus, kuriuose galima gauti informacijos apie trečiosios šalies piliečio vardu veikti kompetentingus atstovus.
- 6.8 Jei atsisakoma įleisti **asmenį, kuris naudojasi Bendrijos laisvo judėjimo teise**, sienos apsaugos pareigūnas visais atvejais pateikia asmeniui rašytinį sprendimą. Sprendimas

parengiamas taip, kad susijęs asmuo galėtų gerai suprasti jo turinį ir reikšmę. Sprendime taip pat turi būti tiksliai ir išsamiai nurodyti valstybinės politikos ar visuomenės saugumo priežastys, kurių pagrindu priimtas sprendimas, nebent tai prieštarautų valstybės saugumo interesams. Sprendime taip pat nurodomas teismas arba administravimo institucija, kuriai susijęs asmuo gali pateikti skundą, ir skundo pateikimo terminas.

- 6.9 Sprendimas atsisakyti leisti atvykti įgyvendinamas nedelsiant.
- 6.10 Jei trečiosios šalies pilietį, kuriam nebuvo leista atvykti, atvežė vežėjas oru, jūra ar sausuma, vežėjas įpareigojamas nedelsiant vėl prisiimti už jį (ją) atsakomybę. Vežėjas visų pirma įpareigojamas grąžinti trečiųjų šalių piliečius į trečiąją šalį, iš kurios jie buvo atvežti, ar į kelionės dokumentą, kurio pagrindu jie keliavo, išdavusią trečiąją šalį arba į bet kurią kitą trečiąją valstybę, kurioje garantuojama, kad jie bus priimti. Jei trečiosios šalies piliečio, kuriam nebuvo leista atvykti, negalima nedelsiant išvežti atgal, vežėjas įpareigojamas prisiimti visas būtinas apgyvendinimo, išlaikymo ir grįžimo išlaidas. Jei vežėjas negali grąžinti trečiosios šalies piliečio, jis įpareigojamas pasirūpinti jo (jos) grąžinimu bet kokiomis kitomis priemonėmis (pavyzdžiui, kreiptis į kitą vežėją).
- 6.11 Baudos vežėjams skiriamos pagal Direktyvą 2001/51/EB ir nacionalinius teisės aktus.
- 6.12 Atsižvelgdami į vietos aplinkybes, sienos apsaugos pareigūnai imasi visų reikiamų priemonių, kad būtų užkirstas kelias neteisėtam trečiųjų šalių piliečių, kuriems nebuvo leista atvykti, atvykimui (pavyzdžiui, pasirūpinama, kad jie liktų oro uosto tranzito zonoje arba uždraudžiama jiems išlipti į krantą jūrų uoste).

** Teisinis pagrindas:*

- [Direktyva 2004/38/EB \(5 ir 27–33 straipsniai\)](#);
- [Šengeno sienų kodeksas \(13 straipsnis ir V priedas\)](#);
- [Šengeno konvencija \(26 straipsnis\)](#);
- [Direktyva 2001/51/EB](#).

7. *Vizų išdavimas pasienyje, įskaitant tranzitu vykstantiems jūrininkams*

7.1 Šengeno vienodo pavyzdžio vizų rūšys (galioja visų Šengeno valstybių teritorijoje)⁴:

- oro uosto tranzitinė viza (**A rūšies viza**): tai viza, kurios gali būti reikalaujama, kad tam tikrų trečiųjų šalių piliečiai galėtų vykti per Šengeno valstybių oro uostų tarptautines tranzito zonas, kaip Čikagos konvencijos dėl tarptautinės civilinės aviacijos 9 priede nustatyto laisvo tranzito principo išimtis;
- tranzitinė viza (**B rūšies viza**): suteikia iš vienos trečiosios šalies į kitą keliaujančiam turėtoju kartą, du kartus ar, išskirtiniais atvejais, kelis kartus vykti per Šengeno valstybių teritoriją. Kiekvienos kelionės tranzitu trukmė negali viršyti penkių dienų (pavyzdžiui, kelionė iš Turkijos į Albaniją, tranzitu vykstant per Graikiją);
- trumpalaikė viza (**C rūšies viza**): suteikia turėtoju teise būti Šengeno valstybių teritorijoje ne ilgiau kaip tris mėnesius. Viešnagės trukmė negali viršyti trijų mėnesių per pusę metų, skaičiuojant nuo pirmojo atvykimo dienos;
- nacionalinė viza (**D rūšies viza**): tai viza, kurią Šengeno valstybė išduoda ilgalaikiai viešnagei (studijų, darbo ir kt. tikslais) pagal nacionaliniuose teisės aktuose numatytas procedūras. Teritorinis tokios vizos galiojimas apribotas ją išduodančios valstybės teritorija (išskyrus toliau minimą D + C vizų atvejį). Tačiau tokios vizos turėtojai turi teisę tranzitu vykti per kitų Šengeno valstybių teritoriją, kad pirmą kartą pasiektų ir atvyktų į vizą išdavusią valstybę, su sąlyga, kad jie turi galiojantį kelionės dokumentą ir nėra įtraukti į šalies, kurios teritorija jie ketina vykti tranzitu, nacionalinį įspėjimų sąrašą kaip neįleistini asmenys;
- nacionalinė viza, tuo pačiu metu galiojanti kaip trumpalaikė viza (**D + C rūšies viza**): tai Šengeno valstybės (ilgalaikiai viešnagei) išduodama nacionalinė viza, kuri kartu galioja ne ilgesnėms kaip trijų mėnesių nuo jos galiojimo termino pradžios kelionėms į kitas Šengeno valstybes. Tokia viza išduodama pagal vienodo pavyzdžio trumpalaikių vizų išdavimui numatytas bendrąsias sąlygas ir kriterijus. Pavyzdys: Prancūzijos išduota D + C viza suteikia galimybę būti Prancūzijos teritorijoje visą vizos terminą ir kartu

⁴ Šias visas išduoda tik Šengeno *acquis* visiškai įgyvendinančios valstybės.

leidžia keliauti į visas kitas Šengeno valstybes ne ilgesniam kaip trijų mėnesių laikotarpiui, skaičiuojant nuo vizos įklijoje nurodytos galiojimo termino datos;

- grupinė visa: tai tranzitinė visa arba ne ilgiau kaip 30 dienų galiojanti visa, kuri gali būti įklijuojama į grupinį pasą, – išskyrus atvejus, kai nacionaliniai teisės aktai numato kitaip, – išduotą užsieniečių grupei, sudarytai prieš nusprendžiant keliauti, jeigu tos grupės nariai į teritoriją atvyksta, joje būna ir iš jos išvyksta kaip grupė. Šios rūšies visa gali būti išduodama 5–50 asmenų grupėms. Už grupę atsakingas asmuo turi turėti asmens pasą ir prirėikus – asmeninę vizą. Šios nuostatos nepažeidžia konkrečių nuostatų dėl vizų išdavimo pasienyje jūrininkų grupėms (I skirsnio 7.9 punktas);
- riboto teritorinio galiojimo visa (**RTG B ar RTG C rūšies visa**): tai trumpalaikė visa, suteikianti turėtojiui tik teisę būti arba tranzitu keliauti vizą per išdavusios Šengeno valstybės ar kelių Šengeno valstybių teritoriją. Šiuo atveju teritorinis galiojimas (viena arba daugiau Šengeno valstybių) pažymima pačioje vizos įklijoje. Tokia visa yra išimtinio pobūdžio. Sienos apsaugos pareigūnai informuoja savo centrinės institucijas apie visus RTG vizų išdavimo atvejus per 72 valandas ir nurodo asmens, kuriam išduodama RTG visa, duomenis ir tokios vizos išdavimo priežastis;

* *Teisinis pagrindas:*

- [Tarybos reglamentas Nr. 539/2001](#);
- [Šengeno konvencija \(9–17 straipsniai\)](#);
- [Bendrosios konsulinės instrukcijos](#).

* *Nuorodos:*

- Vizų įklijų pildymas;
- Užpildytų vizų įklijų [pavyzdžiai](#) (papildomi nurodymai);
- Valstybių narių išduodamų vizų įklijų [pavyzdžiai](#) (su nuotraukomis).

7.2 Vizos gali būti išduotos pasienyje, jei trečiosios šalies pilietis:

- (a) turi galiojantį dokumentą, suteikiantį jam (jai) teisę kirsti sieną;
- (b) gali pateisinti kelionės tikslą ir turi pakankamai pragyvenimo lėšų;

- (c) dėl jo (jos) į SIS nėra įtrauktas įspėjimas, siekiant uždrausti atvykti, ir jis (ji) nekelia pavojaus viešajai tvarkai, vidaus saugumui, visuomenės sveikatai ar tarptautiniams Šengeno valstybių santykiams;
- (d) gali įrodyti, kad jis (ji) negalėjo kreiptis dėl vizos iš anksto, t. y. dėl laiko apribojimų;
- (e) pateikia dokumentuotus nenumatytų ir būtinų atvykimo priežasčių įrodymus.

Be to, sienos apsaugos pareigūnas turi turėti galimybę patikrinti, kad asmens grįžimas į kilmės arba į trečiąją šalį yra garantuotas.

Vizos pasienyje (vietoje konsulato/ambasadų, kurioje vizos paprastai išduodamos) turi būti išduodamos tik išskirtiniais atvejais. Atitinkamas trečiosios šalies pilietis turi įrodyti priežastis, dėl kurių jis (ji) negalėjo kreiptis dėl vizos į konsulatą ir todėl viza turi būti išduota pasienyje.

7.3 Viza gali būti išduota:

- a) neribojant teritorinio galiojimo (Šengeno vienodo pavyzdžio viza galioja visose Šengeno šalyse). Šiuo atveju viza gali būti tokia:
 - trumpalaikė viza (C rūšies);
 - tranzitinė viza (B rūšies). Šios rūšies viza gali būti išduota pareiškėjui pasienyje, tik jei jis (ji) turi galiojančią vizą atvykti į kitą/visas kitas tranzito šalis ir paskirties šalį, esančią už Šengeno erdvės ribų. Tokia viza turėtų leisti tiesiogiai keliauti tranzitu per tam tikros (-ų) Šengeno erdvės valstybės (-ių) teritoriją ar teritorijas.
- b) riboto teritorinio galiojimo (RTG C ar RTG B).

Abiem atvejais išduota viza neturi galioti daugiau kaip **vienam atvykimui**. Trumpalaikės vizos galiojimo terminas neturi viršyti 15 dienų; tranzitinės vizos galiojimo terminas neturi viršyti 5 dienų.

7.4 Viza negali būti klijuojama į negaliojantį kelionės dokumentą. Jei kai kurios Šengeno valstybės nepripažįsta dokumento galiojimo, išduota viza turi būti teritoriškai apribota. Jei vizą išduodanti šalis nepripažįsta kelionės dokumento, vizos įklia tvirtinama [atskirame vieno pavyzdžio lape](#).

7.5 Viza pasienyje iš esmės negali būti išduota trečiosios šalies piliečiui, priklausančiam asmenų, dėl kurių privaloma konsultuotis su viena arba daugiau kitų Šengeno valstybių centrinių institucijų, kategorijai. Tačiau viza tokiems asmenims gali būti išduota pasienyje išimtiniais atvejais, t. y. dėl **humanitarinių priežasčių**, dėl **nacionalinių interesų** arba dėl tarptautinių įsipareigojimų.

*** Pavyzdžiai:**

a) Pasienyje dėl humanitarinių priežasčių išduota viza:

- netikėta sunki artimo giminaičio ar kitų artimų asmenų liga;
- artimo giminaičio ar kitų artimų asmenų mirtis;
- būtina atvykti, kad tam tikroje Šengeno erdvės valstybėje būtų suteikta pirminė medicininė ir (arba) psichologinė pagalba ir, išimtiniais atvejais, tolesnis gydymas, ypač po kokios nors nelaimės, pavyzdžiui, laivo sudužimas vandenyse šalia Šengeno valstybės arba kitos gelbėjimo operacijos ir katastrofos.

b) Pasienyje dėl nacionalinių interesų išduota viza:

- šalies, su kuria tam tikra valstybė narė palaiko diplomatinius santykius, vyriausybės narių (vyriausybės vadovo, ministrų) atvykimas, jei kaip vizos išdavimo pagrindas yra nurodytos oficialios priežastys ir jei asmenys pateikė savo pareikštų pareigų įrodymą;
- atvykimas dalyvauti derybose su tam tikros valstybės narės atstovais, jei gali būti pateiktas kvietimo laiškas. Jei įmanoma, reikėtų telefonu susisiekti su kvietimą nusiuntusiu asmeniu ar organizaciją šio kvietimo tikrumui patikrinti;
- visuomenės gyvenime gerai žinomų asmenų (pavyzdžiui, tarptautiniu mastu žinomi politikos, verslo, mokslo ar kultūros veikėjai) atvykimas;
- svarbūs Šengeno valstybės užsienio politikos interesai.

Pastaba. Pirmiau išvardytos išskirtinės priežastys paprastai taip pat turėtų būti taikomos ir lydintiems asmenims. Jei jie priklauso delegacijos grupei, esant abejonių, galima prašyti kompetentingos nacionalinės institucijos priimti sprendimą.

- 7.6 Pasienyje išduodamos vizos turi būti įrašomos į specialų sąrašą.
- 7.7 Už vizos prašymo nagrinėjimą pasienyje taikomi mokesčiai yra lygūs [konsulato taikomiems mokesčiams](#). Tačiau vizos pasienyje gali būti išduodamos nemokamai.

Konkrečios jūrininkams taikomos taisyklės:

- 7.8 **Jūrininkams** taikomos ypatingos tranzitinių vizų išdavimo pasienyje taisyklės. Jūrininkui, kuris privalo turėti vizą kirsdamas išorės sienas, tranzitinė viza gali būti išduota pasienyje, jei:

- jis (ji) atitinka I skirsnio 7.2 punkte minėtas sąlygas;
- jis (ji) turi galiojančią vizą atvykti į kitą tranzito šalį/visas kitas tranzito šalis ir paskirties šalį už Šengeno erdvės;
- sienos kirtimo priežastis – įlipti, pakartotinai įlipti arba išlipti iš laivo, kuriame jis (ji) dirbs ar dirba jūrininku.

- 7.9 Jūrininkai, kurie yra tos pačios pilietybės ir keliauja grupe nuo penkių iki penkiasdešimties asmenų, pasienyje gali būti išduota grupinė tranzitinė viza, kuri yra įklijuojama į atskirą lapą. Šiame lape nurodomos pavardės ir vardai, gimimo datos, pilietybė ir kelionės dokumentų numeriai.

Ši grupinė viza gali būti išduota, tik jei kiekvienas jūrininkas atitinka vizos išdavimo pasienyje sąlygas.

Prieš išduodamos tranzitu keliaujančiam jūrininkui arba jūrininkams vizą pasienyje, kompetentingos institucijos keičiasi informacija pagal konkrečias [Reglamento \(EB\) Nr. 415/2003 priede nurodytas veiklos instrukcijas](#).

Konkrečios taisyklės dėl vizų išdavimo pasienyje ES, EEE šalių ar Šveicarijos piliečių šeimoms nariams, kurie yra trečiosios šalies, kuriai taikomas vizų reikalavimas, piliečiai:

- 7.10 Kai ES, EEE šalies ar Šveicarijos piliečio šeimos narys, lydimas aptariamo ES, EEE šalies ar Šveicarijos piliečio arba prie jo prisijungiantis, atvyksta prie sienos neturėdamas būtinos vizos, tam tikra valstybė narė, prieš jį (ją) grąžindama, suteikia tokiam asmeniui visas pagrįstas galimybes patvirtinti ar kitomis priemonėmis įrodyti, kad jis (ji) turi laisvo judėjimo teisę. Jei jam (jai) tai pavyksta ir jei nėra įrodymų, pagal kuriuos būtų nustatyta, kad jis (jis) kelia pavojų valstybinės politikos reikalavimams, visuomenės saugumui ar visuomenės sveikatai, viza jam (jai) nedelsiamai išduodama pasienyje. Viza išduodama nemokamai.

* *Teisinis pagrindas:*

- Direktyva 2004/38/EB (5 straipsnis);
- Tarybos reglamentas (EB) Nr. 415/2003;
- Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1683/95 su pakeitimais, padarytais Tarybos reglamentu (EB) Nr. 334/2002;
- Reglamentas (EB) Nr. 333/2002;
- 2002 m. liepos 25 d. ETT sprendimas, byla Nr. C 459/99, *MRAX* prieš Belgiją.

8. Šengeno vienodo pavyzdžio vizų panaikinimas, atšaukimas ir galiojimo trukmės sutrumpinimas

Panaikinimas:

- 8.1 Šengeno vienodo pavyzdžio vizos panaikinimo pasienyje tikslas – užkirsti kelią asmenims, kurie neatitinka atvykimo į Šengeno valstybių teritoriją sąlygų, atvykti į Šengeno erdvę.

Vienodo pavyzdžio viza visada panaikinama šiais atvejais:

- dėl vizos turėtojo įtrauktas įspėjimas Šengeno informacinėje sistemoje (SIS) dėl šio asmens neįleidimo, dėl vizos padirbimo ar klastojimo;
- jei esama rimto pagrindo manyti, kad viza buvo gauta nesąžiningai (pavyzdžiui, jei akivaizdu, kad asmuo suklastojo/padirbo patvirtinamuosius dokumentus vizai gauti).

Tačiau viza neturi būti automatiškai panaikinama kiekvieną kartą atsisakius įleisti asmenį. Jei, pavyzdžiui, kirsdamas sieną, asmuo negali įrodyti turįs pakankamai pragyvenimo lėšų,

įleisti atsisakoma, tačiau tai nereiškia, kad viza automatiškai panaikinama, ypač jei tai kitos Šengeno valstybės išduota Šengeno viza (t. p. žr. I skirsnio 6.5 ir 6.6 punktus).

8.2. Jei viza panaikinama, vadovaujamosi tokia procedūra:

- ant vizos įklijos dedamas spaudas su užrašu „PANAIKINTA“, o žodis „viza“ išbraukiamas neištrinamu rašalu;
- sienos apsaugos pareigūnas turi sugadinti optiškai kintantį vizos įklijos elementą aštriu įrankiu (pavyzdžiui, tušinuku ar pan.). Šios priemonės tikslas – užkirsti kelią pašalinti optiškai kintantį elementą ir netinkamai jį panaudoti.

8.3 Sienos apsaugos pareigūnas visada praneša apie vizos panaikinimą savo centrinėms institucijoms, kurios – jei vizą išdavė kita Šengeno valstybė – per 72 valandas praneša apie tai panaikintą vizą išdavusios valstybės kompetentingoms institucijoms. Perduodami šie duomenys:

- vizos turėtojo pavardė, vardas ir gimimo data;
- vizos turėtojo pilietybė;
- kelionės dokumento rūšis ir numeris;
- vizos įklijos numeris;
- vizos kategorija;
- vizos išdavimo data ir vieta;
- panaikinimo data ir priežastys.

Atšaukimas:

8.4 Atšaukus vizą, likusį jos galiojimo laiką galima panaikinti, net asmeniui atvykus į šalį. Viza turi būti atšaukta, jei turėtojas nebeatitinka teisėto buvimo Šengeno valstybių teritorijoje sąlygų.

Apie bet kokį vizos atšaukimą ir (arba) anuliavimą būtina pranešti centrinėms institucijoms, kurios savo ruožtu praneš vizą išdavusios Šengeno valstybės centrinėms institucijoms, jei taikoma, pagal vizos panaikinimo atvejui numatytą procedūrą.

Vizos galiojimo trukmės sutrumpinimas:

8.5. Vizos galiojimo trukmė gali būti sutrumpinta nustatant, kad turėtojas neturi pakankamai pragyvenimo lėšų pradžioje numatytam buvimo laikotarpiui. Šios priemonės taip pat gali būti imtasi prieš trečiosios šalies piliečio išsiuntimą (paskutinė vizos galiojimo diena atitinka trečiosios šalies piliečio išsiuntimui nustatytą dieną).

Apie vizos trukmės sutrumpinimą būtina pranešti ta pačia tvarka, kuri taikoma panaikinimo ir atšaukimo atveju.

* *Teisinis pagrindas:*

- Bendrosios konsulinės instrukcijos (14 priedas);
- Sprendimas SCH/Com-ex(93)24.

9. Ypatingi tranzito režimai

9.1 Supaprastintas tranzito dokumentas (STD) ir supaprastintas tranzito geležinkeliu dokumentas (STGD)

9.1.1 2003 m. liepos 1 d. įsigaliojo naujas kelionių tranzitu tarp Kaliningrado srities ir kitos Rusijos dalies režimas. Pagal šį režimą įvesti kirsti Lietuvos teritoriją reikalingi dviejų rūšių dokumentai – supaprastintas tranzito dokumentas (STD) ir supaprastintas tranzito geležinkeliu dokumentas (STGD) – suteikiantys trečiųjų šalių piliečiams, kurie keliauja iš vienos savo šalies teritorijos dalies į kitą, kai šios teritorijos dalys yra geografiškai atskirtos, galimybę keliauti ir palengvinantys jų kelionę.

9.1.2 STD skirtas atvykti daug kartų, tiesiogiai tranzitu kertant Lietuvos teritoriją bet kokios rūšies sausumos transporto priemone. Jį išduoda Lietuvos institucijos, ir jo galiojimo terminas yra ne ilgesnis kaip treji metai. Tranzitas, remiantis STD, neturi tęstis ilgiau kaip 24 valandas.

9.1.3 STGD skirtas atvykti vieną kartą ir grįžti geležinkeliu galioja iki trijų mėnesių. Tranzitas, remiantis STGD, negali tęstis ilgiau kaip šešias valandas.

9.1.4 STD/STGD prilygsta vizai ir konsulinės įstaigos išduoda juos [vienodu formatu](#) pagal Tarybos reglamentus (EB) Nr. 693/2003 ir Nr. 694/2003. Jie negali būti išduodami pasienyje.

* *Teisinis pagrindas:*

- Tarybos reglamentas (EB) Nr. 693/2003;
- Tarybos reglamentas (EB) Nr. 694/2003.

9.2. Tranzitas per ne visiškai Šengeno *acquis* įgyvendinančių valstybių narių teritoriją⁵

9.2.1 Iki prisijungimo prie Šengeno erdvės Čekija, Kipras, Estija, Vengrija, Latvija, Lietuva, Malta, Lenkija, Slovakija ir Slovėnija (toliau – naujosios valstybės narės) gali pripažinti:

- vienodo pavyzdžio Šengeno vizą;
- kurios nors Šengeno erdvės valstybės išduotas ilgalaikes vizas ir leidimus gyventi;
- kurios nors naujos valstybės narės išduotas nacionalines vizas (trumpalaikes ir ilgalaikes);
- kurios nors naujos valstybės narės išduotus leidimus gyventi,

lygiaverčiais savo nacionalinėms vizoms tranzito per jų teritoriją tikslu (kiekvieno tranzito trukmei neviršijant penkių dienų).

9.2.2 Pirmiau minėtų dokumentų turėtojams taikomos įprastos tikrinimo procedūros (I skirsnio 1 punktas).

* *Teisinis pagrindas:*

- [2006 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 895/2006/EB.](#)

9.3 Šveicarijos ir Lichtenšteino išduotų leidimų gyventi turėtojų tranzitas per valstybių narių teritoriją

9.3.1 Šengeno valstybės pripažįsta [Šveicarijos ir Lichtenšteino išduotus leidimus gyventi](#) lygiaverčiais vienodo pavyzdžio Šengeno vizai ar jų nacionalinei vizai tranzito per jų teritoriją tikslu. Kiekvieno tranzito trukmė negali viršyti penkių dienų.

⁵ Ši dalis taikoma tik šioms valstybėms narėms: Čekija, Kipras, Estija, Vengrija, Latvija, Lietuva, Malta, Lenkija, Slovakija ir Slovėnija.

9.3.2 Tuo pačiu tikslu Čekija, Estija, Kipras, Latvija, Lietuva, Vengrija, Malta, Lenkija, Slovėnija ir Slovakija taip pat gali pripažinti pirmiau minėtus leidimus gyventi [lygiaverčiais savo nacionalinei vizai](#).

9.3.3 Pirmiau minėtų dokumentų turėtojams taikomos įprastos tikrinimo procedūros (I skirsnio 1 punktas).

* *Teisinis pagrindas:*

– [2006 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 896/2006](#).

10. *Prieglobsčio prašytojai ir (arba) tarptautinės apsaugos prašytojai*⁶

* **Bendrieji principai:**

Valstybės narės nagrinėja visus pasienyje pateiktus tarptautinės apsaugos (įskaitant prieglobstį) prašymus, siekdamos [2004 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyvoje 2004/83/EB](#) išdėstytų kriterijų pagrindu nustatyti, ar prašytojui gali būti suteiktas pabėgėlio statusas pagal 1951 m. liepos 28 d. Ženevos konvenciją dėl pabėgėlių statuso, su pakeitimais, padarytais 1967 m. sausio 31 d. Niujorko protokolu, ar papildomos apsaugos statusas, kaip apibrėžta toje pačioje direktyvoje.

Nagrinėti prašymą faktiškai atsakinga valstybė narė nustatoma pagal [2003 m. vasario 18 d. Tarybos reglamentą \(EB\) Nr. 343/2003](#) (Dublino reglamentas).

Nagrinėjimo pobūdis nustatomas pagal [Tarybos direktyvą 2005/85/EB](#) (Direktyva dėl pabėgėlio statuso procedūrų).

10.1 Trečiosios šalies pilietis laikomas prieglobsčio/tarptautinės apsaugos prašytoju, jei jis (ji) – bet kokiū būdu – baiminasi galės (galinti) patirti smurtinius veiksmus, jei grįžtų į savo kilmės šalį arba šalį, kurioje anksčiau nuolatos gyveno.

Noras prašyti apsaugos nebūtinai turi būti pareiškėtas kokia nors konkrečia forma. Nebūtinai tiksliai pavartoti žodį „prieglobstis“; lemiamas veiksnys yra baimė to, kas gali įvykti sugrįžus. Esant abejonių, ar tam tikras pareiškimas gali būti laikomas noru prašyti

⁶ Šis skirsnis netaikomas Norvegijai, Islandijai ir Šveicarijai.
Šis skirsnis taikomas Danijai, jei tai susiję su valstybės narės, atsakingos už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą, nustatymu.

prieglobsčio ar kitokios tarptautinės apsaugos formos, sienos apsaugos pareigūnai kreipiasi į nacionalinę (-es) instituciją (-as), atsakingą (-as) nagrinėti tarptautinės apsaugos prašymus.

10.2 Visiems norą prašyti prieglobsčio ir (arba) tarptautinės apsaugos pasienyje (įskaitant oro uosto ir jūrų uosto tranzito zonose) pareiškusiems trečiosios šalies piliečiams suteikiama galimybė tai padaryti. Tam pasienio institucijos turi informuoti prašytojus jiems, kaip pagrįstai manoma, suprantama kalba apie prašymo pateikimo procedūrą (kaip ir kur pateikti prašymą), taip pat apie jų teises ir pareigas, įskaitant galimas pasekmes, jei jie nevykdytų įsipareigojimų ir nebendradarbiautų su institucijomis.

Kad būtų išvengta nesusipratimų ir abejonių, ar prašytojai buvo tinkamai informuoti apie savo teises ir pareigas, taip pat apie procedūrą, jei tarptautinės apsaugos prašytojas nepakankamai gerai moka atitinkamos valstybės narės kalbą, būtina, jei reikia, pasinaudoti vertėjo žodžiu paslaugomis.

10.3 Tarptautinės apsaugos prašymas pateikiamas kiekvienos valstybės narės nagrinėti/apdoroti prašymą paskirtai kompetentingai nacionalinei institucijai arba institucijai, kuri įpareigota spręsti, ar leisti prašytojui atvykti į teritoriją, kad kompetentinga institucija galėtų išnagrinėti jo (jos) prašymą.

Sienos apsaugos pareigūnas nepriima sprendimo grąžinti prašytoją nepasikonsultavęs su kompetentinga nacionaline institucija arba institucijomis.

10.4 Pagal kiekvienos valstybės narės teisės aktus imami visi kiekvieno bent 14 metų amžiaus prieglobsčio prašytojo pirštų atspaudai, kurie siunčiami EURODAC sistemos centriniam padaliniui patikrinti.

** Teisinis pagrindas:*

- 1951 m. liepos 28 d. Ženevos konvencija ir Niujorko protokolas;
- Tarybos reglamentas Nr. 2725/2000;
- Tarybos reglamentas (EB) Nr. 407/2002;
- Tarybos reglamentas (EB) Nr. 343/2003;

- Tarybos direktyva 2004/83/EB;
- Tarybos direktyva 2005/85/EB.

11. Informacijos registravimas pasienyje

Visuose sienos perėjimo punktuose visa tarnybinė informacija ir kita ypač svarbi informacija registruojama rankiniu arba elektroniniu būdu. Visų pirma registruojama ši informacija:

- sienos apsaugos pareigūno, atsakingo už patikrinimus pasienyje toje vietoje, ir kitų kiekvienos grupės pareigūnų pavardės;
- bet koks asmenų patikrinimo taisyklių sušvelninimas;
- vizų ir dokumentų vietoj pasų ir vizų išdavimas pasienyje;
- sulaikyti asmenys ir skundai (baudžiamosios veikos ir administraciniai pažeidimai);
- asmenys, kuriems buvo atsisakyta leisti atvykti (atsisakymo leisti atvykti priežastys ir pilietybė);
- atvykimo ir išvykimo spaudų saugumo kodai, sienos apsaugos pareigūnų, naudojančių spaudą konkrečią dieną ar pamainą, tapatybė ir su pamestais bei pavogtais spaudais susijusi informacija;
- asmenų, kurie buvo patikrinti, skundai;
- kitos ypač svarbios policijos arba teisminės priemonės;
- išskirtiniai įvykiai.

* *Teisinis pagrindas:*

- [Šengeno sienų kodeksas \(II priedas\)](#).

12. Bendradarbiavimas su kitomis tarnybomis

Sienos apsaugos pareigūnai turi glaudžiai bendradarbiauti su visomis valstybinėmis institucijomis, veikiančiomis pasienyje, pvz., su muitine ar kitomis tarnybomis, kurių

kompetencijai priklauso su prekėmis susiję saugumo klausimai, arba su tarnybomis, atsakingomis už transporto saugumą.

II SKIRSNIS. Sausumos sienos

1. *Kelių eismo kontrolė*

- 1.1 Sienos perėjimo punktui vadovaujantis sienos apsaugos pareigūnas privalo užtikrinti veiksmingą asmenų patikrinimą ir kartu užtikrinti saugų ir sklandų kelių eismą.
- 1.2 Jei įmanoma, pagal bendrąsias juostų atskyrimo taisykles turi būti įrengtos atskiros juostos asmenims, turintiems teisę laisvai judėti Bendrijoje, ir kitiems trečiųjų šalių piliečiams.
- 1.3 Patikrinimus, jei įmanoma, turi atlikti du sienos apsaugos pareigūnai.

** Teisinis pagrindas:*

– Šengeno sienų kodeksas (7 straipsnis, VI priedas).

*** Geroji patirtis:**

- Transporto priemonės turi būti apieškomos, kai:
 - a) pagrįstai įtariama, kad transporto priemonės viduje gali būti paslėptų žmonių, narkotinių medžiagų, sprogstamųjų medžiagų ir (arba) ginklų,
 - b) pagrįstai įtariama, kad transporto priemonės vairuotojas ar keleiviai padarė nusikaltimą arba administracinį pažeidimą,
 - c) pateikti ne visi transporto priemonės dokumentai arba jie yra suklastoti.

Bet kuriuo atveju tokiems apieškimams taikomi atitinkamos Šengeno valstybės nacionaliniai teisės aktai.

- Atsitiktiniams patikrinimams reikia naudoti specialiai mokytus policijos šunis sprogstamosioms medžiagoms, narkotikams ir paslėptiems žmonėms rasti.

Privačių transporto priemonių patikrinimai:

- privačiomis transporto priemonėmis keliaujantys asmenys, jei įmanoma, tikrinami taip:
 - vairuotojas ir keleiviai, kol vyksta patikrinimas, gali likti transporto priemonėje;
 - sienos apsaugos pareigūnas tikrina dokumentus ir sulygina juos su sieną kertančiais asmenimis;
 - antrasis sienos apsaugos pareigūnas tuo metu stebi automobilyje esančius asmenis ir rūpinasi tikrinimą atliekančio pareigūno apsauga.
- Esant įtarimui, kad kelionės dokumentas, vairuotojo pažymėjimas, draudimo polisas ar registracijos liudijimas yra suklastotas, visi keliautojai turi išlipti iš automobilio. Automobilis turi būti kruopščiai apieškotas. Šie veiksmai turi būti atliekami antroje kontrolės linijoje.

Autobusų patikrinimai:

- Autobusu keliaujantys asmenys gali būti tikrinami keleivių terminale arba, atsižvelgiant į aplinkybes, autobuso viduje. Tikrinant už autobuso ribų, reikia, jei įmanoma, imtis šių priemonių:
 - dokumentų patikrinimą reikia pradėti autobuso vairuotojo ir grupės vadovo, jei tai organizuota kelionė, dokumentų tikrinimu.
 - esant abejonių dėl kelionės dokumento ar kelionės tikslo, arba esant požymių, kad asmuo gali kelti grėsmę Šengeno erdvės valstybių valstybinei politikai, vidaus saugumui ar visuomenės sveikatai, jis (ji) turi būti paprašytas (–a) išlipti iš autobuso, tada jis (ji) turi būti išsamiai patikrintas (–a) antroje linijoje, antram sienos apsaugos pareigūnui kartu stebint autobuse esančius asmenis ir rūpinantis tikrinimą atliekančio pareigūno sauga.
- Esant intensyviai eismui, pirmiausia, jei įmanoma ir atsižvelgiant į vietos aplinkybes, turi būti tikrinami reguliariomis vietinėmis linijomis vykstantys autobusų keleiviai. Tikrinami kelionės dokumentus autobuso viduje, pareigūnai turi naudoti nešiojamus elektroninius prietaisus, visų pirma informacijos paieškai SIS.

Sunkvežimių patikrinimai:

Sunkvežimius, visais atvejais dalyvaujant kompetentingos muitinės administracijos atstovams, turi būti tikrinami taip:

a) jei įmanoma, reikia įrengti sunkvežimiams specialią juostą, kurioje:
– būtų galima patogiai apieškoti sunkvežimį ir jo turinį;
– galima nekliudomai naudoti specialiai mokytus policijos šunis;
– galima panaudoti techninius apieškojimo įrenginius (t. y. rentgeno prietaisus ir anglies dioksido ieškiklius);

b) tikrindamas sunkvežimius, sienos apsaugos pareigūnas privalo ypatingą dėmesį kreipti į kontenerius, kuriuose gali būti slepiami pavogti automobiliai, prekybos žmonėmis aukos ar pavojingos medžiagos, gabenančius sunkvežimius. Turi būti kruopščiai patikrinami visi kontenerių turinio dokumentai;

c) visi sunkvežimiai turi būti kruopščiai apieškoti, jei:
– pažeistos muitinės plombos;
– sunaikintas arba susiūtas brezentas;
– įtariama, kad viduje gali būti paslėpti keli asmenys, narkotinių medžiagų, pavojingų arba sprogstamųjų medžiagų.

• Taip pat gali būti atlikti šie papildomi patikrinimai:

a) kelių eismo kontrolė, įskaitant atitiktį socialinėms nuostatomis (pavyzdžiui, automobilio tinkamumas važiuoti, vairuotojo darbo valandos, vairuotojo draudimas);

b) vežimo keliais kontrolė (atitiktis prekių vežimo su dokumentais nuostatomis);

c) patikrinimas, ar nėra radioaktyvių ir pavojingų prekių.

Visos šios papildomos kontrolės priemonės įgyvendinamos pagal tam tikrus Bendrijos teisės aktus ir kiekvienos Šengeno erdvės valstybės nacionalines nuostatas.

2. *Geležinkelių eismo kontrolė*

2.1 Geležinkelio sienos perėjimo punkte budintis vadovaujantis sienos apsaugos pareigūnas turi rinkti informaciją apie traukinių judėjimo maršrutus ir iš anksto numatomą traukinio keleivių skaičių, kad užtikrintų veiksmingą patikrinimą kertant sieną.

2.2 Gali būti tikrinama vienu iš šių dviejų būdų:

a) platformoje, pirmoje atvykimo arba išvykimo stotyje Šengeno valstybės teritorijoje,

b) pačiame traukinyje, važiuojant tranzitu.

2.3 Per patikrinimą kertant sieną tikrinama:

a) traukinio įgula,

b) į užsienį vykstantys keleiviai,

c) iš užsienio atvykstantys ir anksčiau netikrinti keleiviai,

d) traukinio išorė.

2.4 Greitaeigių traukinių iš trečiųjų šalių keleivių patikrinimas kertant sieną gali būti atliekamas vienu iš šių būdų:

a) trečiosios šalies stotyse, kur asmenys įlipa į traukinį,

b) Šengeno valstybių teritorijoje esančiose stotyse, kur asmenys išlipa,

c) traukinyje, važiuojant tranzitu tarp Šengeno valstybių teritorijose esančių stočių, jei asmenys buvo traukinyje ankstesnėje (-ėse) stotyje (-yse).

2.5 Greitaeigių traukinių iš trečiųjų šalių, kelis kartus sustojančių valstybių narių teritorijoje, atveju, jei geležinkelio transporto vežėjas gali įlaipinti keleivius tik likusiai kelionės daliai Šengeno valstybių teritorijoje, tokiems keleiviams taikomas patikrinimas atvykstant traukinyje arba atvykimo stotyje, išskyrus atvejus, kai patikrinimas buvo atliktas stotyje, kurioje asmuo įlipo į traukinį.

Asmenims, kurie ketina keliauti traukiniu Šengeno valstybių teritorija tik likusią kelionės dalį, iki traukinio išvykimo aiškiai pranešama, kad kelionės metu arba atvykimo stotyje jiems bus taikomas patikrinimas atvykstant.

Keliaujant priešinga kryptimi, traukiniu keliaujantiems asmenims panašia tvarka taikomas patikrinimas išvykstant.

2.6 Sienos apsaugos pareigūnas gali tikrinti vagonų ertmes, siekdamas įsitikinti, kad jose neslepiami asmenys arba daiktai, kurie turi būti tikrinami pasienyje. Esant įtarimui, kad traukinyje yra paslėptų sprogstamųjų arba narkotinių medžiagų, sienos apsaugos pareigūnai visais atvejais kruopščiai jį apieško.

- 2.7 Jei yra priežasčių manyti, kad traukinyje slepiasi asmenys, apie kuriuos buvo pranešta ar kurie yra įtariamai padarę nusikaltimą, arba nelegaliai atvykti ketinantys trečiųjų šalių piliečiai, sienos apsaugos pareigūnas, jei jis (ji) negali veikti pagal nacionalines nuostatas, apie tai privalo pranešti Šengeno valstybės, į kurios teritoriją arba kurios teritorija važiuoja traukinys, institucijoms.

** Teisinis pagrindas:*

– Šengeno sienų kodeksas (7 straipsnis, VI priedas).

*** Geroji patirtis:**

- Atliekant patikrinimą pirmosios atvykimo stoties arba paskutinės prieš išvykimą stoties platformoje, traukinys turi būti saugomas, kad asmenys negalėtų išvengti patikrinimo kertant sieną. Tikrinimą atliekantys pareigūnai ir traukinį saugantys pareigūnai turi palaikyti nuolatinį ryšį.
- Tikrinant keleivius traukinio viduje, keleiviams neturi būti leidžiama judėti traukinyje.
- Tikrinant prekinį traukinį, reikia patikrinti traukinio įgulos dokumentus ir apžiūrėti traukinio vagonus.
- Tikrindamas keleivinius ir prekinius traukinius kertant sieną, sienos apsaugos pareigūnas privalo kreipti ypatingą dėmesį į keleivius ir daiktus, jei yra kilęs sprogstamųjų medžiagų vežimo pavojus. Teisingai šiai užduočiai atlikti reikėtų panaudoti specialiai mokytus policijos šunis.
- Tikrinimas kertant sieną traukinyje turi būti užbaigtas iki sutartos geležinkelio stoties.
- Kontrolės priemonės iš esmės neturi suvėlininti tvarkaraštyje nustatyto traukinių išvykimo. Tačiau jei išvykimas suvėlinamas, reikia kuo skubiau apie tai pranešti stoties viršininkui.

3. *Vietinis eismas per sieną*

- 3.1 Valstybės narės gali sudaryti dvišalius susitarimus su kaimyninėmis trečiosiomis šalimis, kad nustatytų supaprastintą „vietinio eismo per sieną“ režimą pasienio gyventojams. Šis

režimas taikomas trečiųjų šalių piliečiams, kurie gyvena valstybės narės kaimyninės trečiosios šalies pasienio zonoje (ne daugiau kaip 50 km atstumu nuo sienos) ir kurie paprastai gyvena toje zonoje bent vienus metus ([dvišaliuose susitarimuose](#) gali būti numatytos išimtys) bei turi teisėtų priežasčių (šeimos saitai, ekonominės, socialinės ar kultūrinės reikmės) labai dažnai kirsti sieną. Pagal šį režimą pasienio gyventojams leidžiama pereiti sieną ir būti valstybės narės pasienio zonoje ne ilgesnį kaip trijų mėnesių ištisinį laikotarpį.

3.2 Dvišaliuose susitarimuose gali būti nustatyta, kad:

a) įrengiami pasienio gyventojams skirti konkretūs sienos perėjimo punktai;

b) sienos perėjimo punktuose apibrėžiamos specialios pasienio gyventojams skirtos juostos;

c) vietos aplinkybių pateisinamais išimtiniais atvejais pasienio gyventojams leidžiama kirsti sieną ne sienos perėjimo punktuose ir ne nustatytomis valandomis. Tai, pavyzdžiui, taikoma, kai ūkininkui reikia dažnai kirsti sieną dirbant savo lauke arba kai siena kerta miestą. Tokiais atvejais vieta, kurioje galima kirsti sieną, turėtų būti nurodyta jų vietinio eismo per sieną leidime (*angl.* LBTP) (žr. [I skirsnio 3.6 punktą](#)).

3.3 Pagal a ir b punktus sieną kertantiems pasienio gyventojams, kai sienos apsaugos pareigūnai gerai juos pažįsta, nes jie dažnai kerta sieną, paprastai gali būti taikomi tik atsitiktiniai patikrinimai. Tačiau be išpėjimo ir nereguliariai šie asmenys kartais nuodugniai patikrinami.

3.4 Jei dvišaliame susitarime su trečiaja šalimi numatytas supaprastinimas pagal 3.2 dalies c punktą (t. y. leista kirsti sieną ne nustatytuose sienos perėjimo punktuose), susijusi valstybė narė privalo atlikti atsitiktinius patikrinimus ir užtikrinti nuolatinę sienos stebėseną, kad užkirstų kelią neleistinam sienos kirtimui.

3.5 Išsamesnė informacija apie atliktinus pasienio gyventojų, kuriems taikomas vietinio eismo per sieną režimas, patikrinimus pateikta [I skirsnio 3.6 punkte](#).

* *Teisinis pagrindas:*

– Reglamentas (EB) Nr./2006 dėl vietinio eismo per sieną;

III SKIRSNIS. Oro sienos

1. *Patikrinimai oro uoste*

- 1.1 Siekdami užtikrinti veiksmingus patikrinimus kertant sieną oro uoste, sienos apsaugos pareigūnai renka visą būtiną informaciją apie oro eismo tvarkaraštį, kad galėtų parūpinti keleivių srautui patikrinti pakankamą darbuotojų skaičių, atsižvelgdami į tai, kad pirmenybė turėtų būti teikiama atvykstantiems keleiviams.
- 1.2 Sukuriama tinkama infrastruktūra atskirti Šengeno vidaus skrydžius nuo kitų skrydžių ir užkirsti kelią neleistinam asmenų ir (arba) dokumentų judėjimui tarp šių dviejų sričių.
- 1.3 Patikrinimai kertant sieną paprastai atliekami oro uoste nustatytame sienos perėjimo punkte; tačiau, esant pavojui, susijusiam su vidaus saugumu ir nelegalia imigracija, patikrinimai kertant sieną gali būti atliekami orlaivyje arba prie vartų.
- 1.4 Priėjimas prie tranzito zonos kontroliuojamas; tranzito zonoje paprastai netikrinama, išskyrus atvejus, kai tai pateisinama, remiantis pavojų, susijusių su neteisėta migracija arba vidaus saugumu, įvertinimu.

* **Geroji patirtis:**

- Įgulos nariai turėtų būti tikrinami pirma keleivių ir atskiroje vietoje.
- Jei įmanoma, turėtų būti įrengta atskira vieta antros linijos patikrinimams kertant sieną.
- Jei įmanoma, turėtų būti įrengta atskira linija diplomatams ir neįgaliems keleiviams.
- Visos oro uosto dalys turėtų būti atidžiai stebimos taikant stebėseną ir patruliavimą, ypač srityje, kurioje keleiviai registruojami skrydžiui, pasų kontrolės zonoje ir tranzito srityje. Saugumo sumetimais apie savininko paliktą bagažą ar kitus įtartinus objektus reikia nedelsiant pranešti saugumo institucijoms.

- 1.5 Vieta, kurioje vyksta patikrinimas kertant sieną, nustatoma tokia tvarka:
 - a) Keleivių, atskrendančių iš trečiosios valstybės ir toliau keliaujančių vidaus skrydžiu, atvykimo kontrolė turi būti atliekama skrydžio iš trečiosios valstybės atvykimo oro

uoste. Vidaus skrydžio keleiviams, toliau skrendantiems kitu skrydžiu į trečiąją valstybę (perduodamiesiems keleiviams), išvykimo kontrolė turi būti atliekama pastarojo skrydžio išvykimo oro uoste.

Pavyzdžiai:

- Skrydis iš Brazilijos į Lisaboną, toliau skrendant iš Lisabonos į Paryžių, patikrinimas atvykstant vyksta Lisabonoje.
- Skrydis iš Paryžiaus į Lisaboną su persėdimu į skrydį į Braziliją, patikrinimas išvykstant vyksta Lisabonoje.

- b) skrydžių iš trečiųjų šalių arba į jas, kuriuose nėra persėdančių keleivių, ir skrydžių, kai daugiau nei vieną kartą trumpai nutupinama Šengeno valstybių oro uostuose, kai nepersėdama į kitą orlaivį:
 - i) keleivių, vykstančių iš trečiųjų šalių arba į jas, jei prieš tai arba po to keleiviai nepersėdo Šengeno valstybių teritorijoje, patikrinimas atvykstant turi vykti atvykimo oro uoste, o patikrinimas išvykstant – išvykimo oro uoste;

Pavyzdžiai:

- Skrydis iš Niujorko į Berlyną, patikrinimas atvykstant vyksta Berlyne.
- Skrydis iš Berlyno į Niujorką, patikrinimas išvykstant vyksta Berlyne.

- ii) keleivių, vykstančių iš trečiųjų šalių arba į jas, kai daugiau nei vieną kartą trumpai nutupinama valstybių narių teritorijoje, kur nepersėdama į kitą orlaivį (tranzito keleiviai), ir jei keleiviai negali įlipti į orlaivį tai kelionės daliai, kuri vyksta Šengeno valstybių teritorijoje, patikrinimas atvykstant turi vykti atvykimo oro uoste, o patikrinimas išvykstant – išvykimo oro uoste;

Pavyzdžiai:

- Skrydis Pekinas–Helsinkis–Frankfurtas–Paryžius, trumpai nutupiant Helsinkyje, Frankfurte, kur keleiviai tik išlaipinami (įlipti į orlaivį likusiai kelionės daliai draudžiamai), Helsinkyje, Frankfurte ir Paryžiuje išlipančių keleivių patikrinimas atvykstant atliekamas atitinkamai Helsinkyje, Frankfurte ir Paryžiuje.

– Skrydis Paryžius–Frankfurtas–Helsinkis–Pekinas, trumpai nutupiant Frankfurte ir Helsinkyje, kur keleiviai tik įlaipinami (išlaipinimas uždraustas). Patikrinimai išvykstant vyksta Paryžiuje, Frankfurte ir Helsinkyje.

- iii) atvejais, kai aviakompanija skrydžių iš trečiųjų šalių metu, kai daugiau nei vieną kartą nutūpiama Šengeno valstybių teritorijoje, gali įlaipinti keleivius tik likusiai kelionės daliai šioje teritorijoje, keleivių patikrinimas, jiems išvykstant, turi vykti išvykimo oro uoste, o patikrinimas jiems atvykstant – atvykimo oro uoste. Keleiviai, kurie šių trumpų nutūpimų metu jau yra lėktuve ir nėra įlipę Šengeno valstybių teritorijoje, turi būti tikrinami pagal b punkto ii papunktį. Atvirkštinė tvarka šios kategorijos skrydžiams turi būti taikoma tuomet, kai paskirties šalis yra trečioji šalis.

Pavyzdžiai: 1. Skrydis Niujorkas–Paryžius–Frankfurtas–Roma, įlaipinimas leistas trumpai nutupiant Paryžiuje ir Frankfurte. Keleivių, išlaipinamų Paryžiuje, Frankfurte (įskaitant tuos, kurie buvo įlaipinti Paryžiuje) ir Romoje (įskaitant tuos, kurie įlaipinami Paryžiuje ir Frankfurte) patikrinimai atliekami atvykstant.

2. Skrydis Hamburgas–Briuselis–Paryžius–Kairas, išlaipinimas leistas trumpai nutupiant Briuselyje ir Paryžiuje. Patikrinimai išvykstant vyksta Hamburge, Briuselyje ir Paryžiuje.

- 1.6 Kai orlaivis turi nutūpti artimiausioje nutūpimo aikštelėje, kurioje nėra sienos perėjimo punkto, tas orlaivis gali tęsti skrydį tik gavęs sienos apsaugos pareigūnų ir muitinės leidimą, jei tai susiję su muitinės patikrinimais, leidimą.

*** Geroji patirtis:**

- Nutūpus lėktuvui, sienos apsaugos pareigūnas turi atvykti į lėktuvo stovėjimo vietą iki keleivių išlaipinimo, kai:
 - lėktuve buvo padarytas nusikaltimas ar pažeidimas,
 - egzistuoja pavojus vidaus saugumui,
 - egzistuoja nelegalios migracijos pavojus,
 - lėktuve esama iš kitų šalių išstremtų asmenų,
 - kad gautų visą reikalingą informaciją iš įgulos, jei reikia.

- Visi keleiviai, kuriems atsisakoma leisti atvykti į valstybę, turi būti atskirti nuo kitų. Kai jie negali nedelsdami išvykti į įlaipinimo vietą, iki išvykimo jie turi likti izoliuotose vietose, prižiūrimi sienos apsaugos pareigūnų.
- Nusikaltimą ar pažeidimą padarę asmenys tiesiogiai iš lėktuvo turi būti pervežami į specialiai nustatytas vietas ir perduodami tam tikroms institucijoms.

* *Teisinis pagrindas:*

– Šengeno sienų kodeksas (VI priedas).

2. ***Patikrinimai aerodromuose***

- 2.1 Užtikrinama, kad asmenys pagal bendrąsias taisykles taip pat būtų tikrinami oro uostuose, kurie neturi tarptautinio oro uosto statuso pagal atitinkamus nacionalinius teisės aktus (toliau – aerodromuose), tačiau iš kurių leidžiama vykdyti skrydžius iš trečiųjų šalių arba į jas.
- 2.2 Aerodromuose nebūtina imtis atitinkamų priemonių, siekiant užtikrinti, kad vidaus ir kitų skrydžių keleivių srautai būtų fiziškai atskiriami, nepažeidžiant Reglamento (EB) Nr. 2320/2002, nustatančio civilinės aviacijos saugumo bendrąsias taisykles. Be to, kai eismas yra nedidelis, sienos apsaugos pareigūnams nebūtina visą laiką juose būti, jei yra garantuojama, kad reikalingas personalas gali atvykti tinkamu laiku.
- 2.3 Kai nėra užtikrinta, kad sienos apsaugos pareigūnai nuolat yra aerodrome, šio aerodromo vadovas sienos apsaugos pareigūnams atitinkamai praneša apie orlaivių, skrendančių iš trečiųjų šalių arba į jas, atvykimą ir išvykimą.

* *Teisinis pagrindas:*

– Šengeno sienų kodeksas (VI priedas);

– Reglamentas (EB) Nr. 2320/2002.

3. ***Privačiais skrydžiais skrendančių asmenų tikrinimas***

- 3.1 Privataus skrydžio iš trečiosios šalies arba į trečiąją šalį atveju lėktuvo vadas, dar lėktuvui nepakilus, nusiunčia paskirties valstybės narės ir tam tikrais atvejais pirmo atvykimo

valstybės narės sienos apsaugos pareigūnams bendrą deklaraciją, kurią *inter alia* sudaro skrydžio planas pagal Tarptautinės civilinės aviacijos konvencijos 2 priedą ir informacija apie keleivių tapatybę.

- 3.2 Kai privačių skrydžių iš trečiosios šalies į kurią nors Šengeno valstybę metu trumpai nutupinama kitų Šengeno valstybių teritorijose, atvykimo Šengeno valstybės kompetentingos institucijos atlieka patikrinimą kertant sieną ir uždeda atvykimo spaudą bendrojoje deklaracijoje.
- 3.3 Kai nėra tiksliai žinoma, ar skrydis yra tik iš Šengeno valstybių teritorijų arba tik į jas nenutupiant trečiosios šalies teritorijoje, kompetentingos institucijos tikrina asmenis oro uostuose ir aerodromuose pagal bendrąsias taisykles.
- 3.4 Sklandytuvų, labai lengvų orlaivių, sraigtasparnių, nedidelių gabaritų lėktuvų, galinčių skristi tik nedideliu atstumu, ir dirižablių atvykimo ir išvykimo tvarka nustatoma pagal nacionalinius teisės aktus ir, kai taikoma, pagal dvišalius susitarimus.

** Teisinis pagrindas:*

– [Šengeno sienų kodeksas \(VI priedas\)](#);

– [ICAO konvencija](#).

IV SKIRSNIS. Jūrų sienos

1. Bendra jūrų eismo kontrolės tvarka

- 1.1 Sienos perėjimo punktui vadovaujantis sienos apsaugos pareigūnas užtikrina veiksmingą laivų keleivių ir įgulos patikrinimą. Patikrinimai grindžiami rizikos analize, kurią sudaro nuolatinis ir išsamus jūros zonos stebėjimas.
- 1.2 Laivai tikrinami atvykimo arba išvykimo uoste, laive arba šiam tikslui skirtoje vietoje, esančioje prie pat laivo. Tačiau pagal šiuo klausimu pasiektus susitarimus tikrinimas taip pat gali būti atliekamas trečiosios šalies teritorijoje, ją kertant arba laivui į ją atplaukus ar iš jos išplaukus.
- 1.3 Laivo kapitonas arba laivo savininko atstovas (t. y. fizinis arba juridinis asmuo, atstovaujantis laivo savininkui visuose reikaluose, susijusiuose su laivo savininko

pareigomis parengiant laivą kelionei) dviem egzemplioriais surašo įgulos ir visų keleivių sąrašą (vardinį sąrašą). Šiame sąraše pateikiama ši informacija:

- vardas ir pavardė,
- gimimo data,
- pilietybė,
- kelionės dokumento numeris ir rūšis ir, kai taikoma, vizos numeris.

Įgulos nariai – visi asmenys, kelionės metu faktiškai įdarbinti laivo eksploatavimo arba priežiūros tarnybose ir įtraukti į įgulos sąrašą.

- 1.4 Pirmiau minėtas (-i) sąrašas (-ai) pateikiamas (-i) sienos apsaugos pareigūnams ne vėliau kaip atplaukus į uostą. Jei dėl *force majeure* sąrašas arba sąrašai negali būti nusiųstas (-i) sienos apsaugos pareigūnams, vienas egzempliorius siunčiamas atitinkamam pasienio postui arba laivybos institucijai, kurie nedelsdami jį persiunčia sienos apsaugos pareigūnams.
- 1.5 Vienas iš dviejų sąrašo egzempliorių, tinkamai pasirašytas sienos apsaugos pareigūno, gražinamas laivo kapitonui, kuris paprašytas jį pateikia laivui stovint uoste.
- 1.6 Laivo kapitonas arba laivo savininko atstovas nedelsdamas praneša sienos apsaugos pareigūnams apie visus įgulos ar keleivių sąrašų pasikeitimus.
- 1.7 Kapitonas privalo pranešti sienos apsaugos pareigūnams apie jo (jos) laive esančius bilieto neturinčius keleivius prieš laivui atplaukiant į uostą. Atsakomybė už bilieto neturinčius keleivius tenka laivo kapitonui, kol jie yra laive.

Jei valstybė narė leidžia išlaipinti bilieto neturintį keleivį savo teritorijoje, iki jam (jai) patenkant į teritoriją, atliekamas įprastas patikrinimas.

- 1.8 Kapitonas praneša sienos apsaugos pareigūnams apie laivo išvykimą. Jei tai neįmanoma, jis praneša apie tai atitinkamai laivybos institucijai ir pateikia antrąjį pirmiau sudaryto ir pasirašyto sąrašo egzempliorių.

* *Teisinis pagrindas:*

– [Šengeno sienų kodeksas \(VI priedas\)](#).

2. *Kruizinių laivų patikrinimai*

- 2.1 Kruiziniai laivai – laivai, kurie plaukia konkrečiu maršrutu pagal iš anksto nustatytą programą, apimančią turistinės veiklos įvairiuose uostuose programą, į kuriuos kelionės metu keleiviai paprastai neįsodinami ir jiems neleidžiama išsilaipinti.
- 2.2 Kruizinio laivo kapitonas arba laivo savininko atstovas nusiunčia atitinkamiems sienos apsaugos pareigūnams kruizo maršrutą ir programą bent prieš 24 valandas iki išvykstant iš išvykimo uosto ir iki atvykstant į visus Šengeno valstybių teritorijose esančius uostus.
- 2.3 Jei kruizinio laivo maršrutas apima **tik Šengeno valstybių teritorijose esančius uostus**, patikrinimai kertant sieną neatliekami, ir kruizinis laivas gali plaukti į uostus, kuriuose nėra sienos perėjimo punktų. Vis dėlto, atsižvelgiant į pavojų, susijusių su saugumu ir nelegalia imigracija, įvertinimą, tokių laivų įgula ir keleiviai gali būti tikrinami.

Pavyzdys:

– kruizinis laivas, plaukiantis iš Graikijos į įvairius Italijos uostus ir atgal į Graikiją.

- 2.4 Jei kruizinio laivo maršrutas apima **ir Šengeno valstybių narių teritorijose esančius uostus, ir kitose valstybėse esančius uostus**, patikrinimai kertant sieną vyksta taip:
- a) jei kruizinis laivas atplaukia iš trečiojoje šalyje esančio uosto ir pirmą kartą atplaukia į Šengeno valstybės teritorijoje esantį uostą, įgulai ir keleiviams taikomas patikrinimas atvykstant, remiantis įgulos ir keleivių vardinais sąrašais.

Pavyzdys:

– kruizinis laivas plaukia iš Sankt Peterburgo į Stokholmą.

Išlipantiems į krantą keleiviams taikomas patikrinimas atvykstant pagal bendrąsias taisykles, išskyrus atvejus, kai pavojų, susijusių su saugumu ir nelegalia imigracija, įvertinimas rodo, kad tokio patikrinimo nereikia.

- b) Jei kruizinis laivas atplaukia iš trečiojoje šalyje esančio uosto ir vėl įplaukia į Šengeno valstybės teritorijoje esantį uostą, įgulai ir keleiviams taikomas patikrinimas atvykstant, remiantis pirmiau minėtais įgulos ir keleivių vardinais sąrašais, tiek, kiek

tokie sąrašai buvo pakeisti, kai kruizinis laivas įplaukė į ankstesnį uostą, esantį Šengeno valstybės teritorijoje.

Pavyzdys:

– kruizinio laivo maršrutas – iš Stambulo į Atėnus, paskui į Tunisą ir vėliau į Barseloną.

Išlipantiems į krantą keleiviams taikomas patikrinimas atvykstant pagal bendrąsias taisykles, išskyrus atvejus, kai pavojų, susijusių su saugumu ir nelegalia imigracija, įvertinimas rodo, kad tokio patikrinimo nereikia. Jei vardinis sąrašas nebuvo pakeistas, nereikalaujama nustatyti kiekvieno keleivio tapatybę pagal kelionės dokumentus. Vis dėlto išlaipinami keleiviai turi nuolatos turėti savo kelionės dokumentus ir paprašius parodyti juos sienos apsaugos pareigūnams.

- c) Jei kruizinis laivas atplaukia iš Šengeno erdvės valstybėje esančio uosto ir į tokį uostą įplaukia, išlipantiems į krantą keleiviams taikomas patikrinimas atvykstant pagal bendrąsias taisykles, jei to reikia, įvertinus su saugumu ir nelegalia imigracija susijusius pavojus.

Pavyzdys:

– kruizinis laivas, plaukiantis iš Sankt Peterburgo ir vėliau iš eilės įplaukiantis į Helsinkio, Stokholmo ir Kopenhagos uostus. Šiuo atveju, atliekant patikrinimus Stokholme ir Kopenhagoje, reikėtų atsižvelgti į tai, kad kruizinis laivas jau buvo patikrintas Helsinkyje.

- d) Jei kruizinis laivas išplaukia iš Šengeno valstybėje esančio uosto į trečiojoje šalyje esantį uostą, įgulai ir keleiviams taikomas patikrinimas išvykstant, remiantis įgulos ir keleivių vardiniais sąrašais. Jei to reikia, įvertinus su saugumu ir nelegalia imigracija susijusius pavojus, įlipantiems keleiviams taikomas patikrinimas išvykstant pagal bendrąsias taisykles.

Pavyzdys:

– kruizinis laivas, plaukiantis iš Helsinkio į Sankt Peterburgą.

- e) Jei kruizinis laivas plaukia iš Šengeno valstybėje esančio uosto į tokį patį uostą, patikrinimas išvykstant neatliekamas. Vis dėlto, atsižvelgiant į pavojų, susijusių su

saugumu ir nelegalia imigracija, įvertinimą, tokių laivų įgula ir keleiviai gali būti tikrinami.

Pavyzdys:

– kruizinis laivas, plaukiantis iš Stokholmo į Helsinkį, o vėliau plaukiantis už Šengeno erdvės (pavyzdžiui, į Sankt Peterburgą). Šiuo atveju Stokholme patikrinimas išvykstant paprastai neatliekamas, nes toks patikrinimas bus atliktas Helsinkyje prieš laivui išplaukiant iš Šengeno erdvės.

- 2.5 Kruizinio laivo kapitonas arba, jei jis negali, laivo savininko atstovas nusiunčia atitinkamiems sienos apsaugos pareigūnams vardinius sąrašus bent prieš 24 valandas iki atvykstant į kiekvieną uostą arba, jei kelionė iki to uosto trunka trumpiau nei 24 valandas, iškart po to, kai ankstesniame uoste baigiamas įlaipinimas. Vardiniai sąrašai antspauduojami atvykimo į Šengeno valstybių teritoriją pirmajame uoste ir visais atvejais po pakeitimų, jei sąrašai keičiami.
- 2.6 Jei, remdamiesi su vidaus saugumu ir neteisėta imigracija susijusių pavojų įvertinimu, sienos apsaugos pareigūnai nusprendžia, kad nėra būtina atlikti kruizinio laivo keleivių patikrinimą pagal bendrąsias patikrinimų kertant sieną taisykles, antspauduoti kelionės dokumentus nereikalaujama.
- 2.7 Vertindami pavojus, susijusius su saugumu ir migracija, sienos apsaugos pareigūnai *inter alia* turėtų atsižvelgti į šiuos dalykus: į keleivių pilietybę, visą turimą informaciją apie laivybos įmonę ir jos patikimumą, į visas ataskaitas apie padėtį ir su tuo susijusią jų turimą informaciją, įskaitant iš kitų Šengeno valstybių arba kaimyninių trečiųjų šalių gautą informaciją.

* *Teisinis pagrindas:*

– Šengeno sienų kodeksas (VI priedas).

3. Pramoginių laivų patikrinimai

- 3.1 Plaukiojimas pramoginiais laivais – naudojimas pramoginiais laivais sporto arba turizmo tikslais.

3.2 Asmenys, esantys pramoginiuose laivuose, atvykstančiuose iš Šengeno valstybėje esančio uosto arba į tokį uostą vykstantys, kertant sieną netikrinami ir gali atvykti į uostą, kuriame nėra sienos perėjimo punkto.

Tačiau, atsižvelgiant į nelegalios imigracijos pavojų įvertinimą, ypač tais atvejais, kai prie pat atitinkamos Šengeno valstybės teritorijos eina trečiosios šalies kranto linija, atliekami tokių asmenų patikrinimai ir (arba) fizinė pramoginių laivų apžiūra.

3.3 Iš trečiosios šalies atvykstantis pramoginis laivas gali išimties tvarka įplaukti į uostą, kuriame nėra sienos perėjimo punkto. Tokiais atvejais laive esantys asmenys informuoja uosto administraciją, kad jiems būtų leista atvykti į uostą. Uosto administracija susisiečia su artimiausio uosto, kuriame yra nustatytas sienos perėjimo punktas, administracija, kad praneštų apie laivo atvykimą. Apie keleivius deklaruojama pateikiant uosto administracijai laive esančių asmenų sąrašą. Šis sąrašas pateikiamas sienos apsaugos pareigūnams ne vėliau kaip atplaukus į uostą. Taip pat, jei dėl *force majeure* iš trečiosios šalies atvykstantis pramoginis laivas turi įplaukti į uostą, kuriame nėra nustatyto sienos perėjimo punkto, uosto administracija susisiečia su artimiausio uosto, kuriame yra nustatytas sienos perėjimo punktas, administracija, kad praneštų apie laivo buvimą.

3.4 Atliekant šiuos patikrinimus, įteikiamas dokumentas, kuriame nurodomos visos laivo techninės charakteristikos ir laive esančių asmenų sąrašas. Šio dokumento kopijos pateikiamos atvykimo ir išvykimo uostų administracijoms. Tol, kol laivas yra vienos iš Šengeno valstybių teritoriniuose vandenyse, šio dokumento kopija saugoma kartu su laivo dokumentais.

3.5 Atsitiktiniai pramoginių laivų patikrinimai atliekami neatsižvelgiant į nelegalios imigracijos pavojų įvertinimą.

* *Teisinis pagrindas:*

– Šengeno sienų kodeksas (VI priedas).

4. ***Pakrantės žvejybos laivų patikrinimai***

4.1 Pakrantės žvejyba – tai žvejyba laivais, kurie kiekvieną dieną arba per 36 valandas sugrįžta į Šengeno valstybės teritorijoje esantį uostą neužsukdami į trečiojoje šalyje esantį uostą.

- 4.2 Pakrantės žvejybos laivų įgulos, kiekvieną dieną arba per 36 valandas grįžtančios į registracijos uostą arba bet kurią kitą Šengeno valstybių teritorijoje esantį uostą, neįplaukdamos į trečiosios šalies teritorijoje esantį uostą, sistemingai netikrinamos.
- 4.3 Esant nelegalios imigracijos pavojui, ypač tais atvejais, kai prie pat atitinkamos Šengeno valstybės teritorijos eina trečiosios šalies kranto linija, būtina atlikti asmenų patikrinimus ir (arba) laivo fizinę apžiūrą.
- 4.4 Pakrantės žvejybos laivų, neįregistruotų kurios nors Šengeno valstybės teritorijoje esančiame uoste, įgulos tikrinamos pagal jūrininkams taikomas nuostatas (I skirsnio 3.4 punktas). Laivo kapitonas kompetentingoms institucijoms praneša apie įgulos sąrašo pakeitimus ir keleivių buvimą laive.

* *Teisinis pagrindas:*

– Šengeno sienų kodeksas (VI priedas).

5. ***Keltų patikrinimai***

- 5.1 Su ne Šengeno šalyse esančiais uostais susisiekiančiuose keltuose atliekamas juose esančių asmenų patikrinimas. Taikomos šios taisyklės:
- a) jei įmanoma, ES valstybėms narėms, EEE ir Šveicarijai įrengiamos atskiros linijos;
 - b) pėstieji keleiviai tikrinami individualiai;
 - c) transporto priemonėse esantys asmenys tikrinami jiems neišlipant iš transporto priemonės;
 - d) kelto keleiviai, keliaujantys autobusu, laikomi pėsčiaisiais keleiviais. Šie keleiviai tikrinami išlipę iš autobuso;
 - e) krovinių transporto priemonių vairuotojai ir lydintieji asmenys tikrinami jiems neišlipant iš transporto priemonės. Toks patikrinimas iš esmės organizuojamas atskirai nuo kitų keleivių patikrinimų;
 - f) kad patikrinimai vyktų greitai, turi būti pakankamas vartų skaičius;

- g) siekiant nustatyti, ar nėra nelegalių imigrantų, visų pirma atliekamos keleivių naudojamų transporto priemonių ir, kai tinka, transporto priemonėje esančių krovinių ir kitų prekių atsitiktinės apžiūros;
- h) su kelto įgulos nariais elgiamasi taip pat, kaip ir su komercinių laivų įgulų nariais.

** Teisinis pagrindas:*

– Šengeno sienų kodeksas (VI priedas).

V SKIRSNIS. Laivybos vidaus vandenų keliais kontrolė

1. Laivyba vidaus vandenų keliais

- 1.1 Laivyba vidaus vandenų keliais, susijusi su išorės sienos kirtimu, apima visų rūšių valčių ir laivų, plaukiojančių upėmis, kanalais ir ežerais, naudojimą verslo arba pramogų tikslais.
- 1.2 Laivybai vidaus vandenų keliais kontroliuoti taikoma bendra jūrų eismo kontrolės tvarka.
- 1.3 Verslo tikslais naudojamų laivų atveju kapitonas ir laive dirbantys asmenys, įrašyti į įgulos narių sąrašą, bei šių asmenų šeimos nariai, gyvenantys laive, laikomi įgulos nariais arba jiems lygiaverčiais asmenimis.

** Teisinis pagrindas:*

– Šengeno sienų kodeksas (VI priedas).

3 DALIS. SIENŲ STEBĖJIMAS

1. *Stebėjimo tikslas*

1.1 Pagrindinis išorinių sienų stebėjimo ne nustatytuose sienos perėjimo punktuose ir šių sienos perėjimo punktų stebėjimas ne nustatytais jų darbo valandomis tikslas:

- a) užkirsti kelią ir trukdyti neleistinam sienų kirtimui;
- b) kovoti su tarpvalstybiniu nusikalstamumu;
- c) taikyti arba imtis priemonių prieš neteisėtai sieną kirtusius asmenis.

1.2 Vadovaujantis pareigūnas imasi visų būtinų priemonių, kad užkirstų kelią neteisėtam sienos kirtimui, ir išdėsto darbuotojus pagal nelegalios imigracijos ir tarpvalstybinio nusikalstamumo pavojaus įvertinimą.

Naudojami ištekliai turėtų būti atrenkami pagal sienos rūšį ir pobūdį (sausumos, vidaus vandenų ar jūros).

2. *Stebėjimo būdai*

2.1 Stebėjimas gali būti vykdomas naudojant stacionarius arba mobilius dalinius, kurie, atlikdami pareigas:

- a) patruliuoja,
- b) dislokuojami vietose, kurios yra žinomos arba numatomos esant pažeidžiamos.

2.2 Stebėjimas turėtų būti vykdomas dažnai ir netikėtai keičiant periodiškumą, kad neleistini sienos kirtimo atvejai būtų veiksmingai nustatomi.

2.3 Pagrindinės patruliavimo užduotys:

- a) stebėti teritoriją, kurioje jie veikia,
- b) užtikrinti, kad patruliavimo zonoje nėra jokio pavojaus valstybinei politikai ir vidaus saugumui,

- c) tikrinti zonoje esančių asmenų, kurie nežinomi patrulio grupei, dokumentus,
- d) stabdyti visus įtartinus asmenis, kurie neturi jokių dokumentų, ir pareikalauti jų išsamiai paaiškinti buvimo toje zonoje priežastis,
- e) stabdyti asmenis, kurie neteisėtai kirto arba bandė kirsti sieną, ir pristatyti juos į artimiausią sienos apsaugos postą.

Patruliavimo metu turėtų būti naudojami sekti specialiai išmokyti šunys. Be to, siekiant didesnio veiksmingumo, sienai patruliuoti ir stebėti turėtų būti naudojami sraigtasparniai, patruliniai laivai ir visureigiai.

2.4 Pagrindinės dislokavimo vietoje užduotys:

- a) stebėti vietas, kurios yra žinomos arba numatomos esant pažeidžiamos neteisėto sienų kirtimo arba kontrabandos atžvilgiu;
- b) stabdyti asmenis, kurie bandė ar neteisėtai kirto sieną, ir pristatyti juos į sienos apsaugos postą.

2.5 Vadovaujantis gauta informacija, reikėtų organizuoti pasalas, stengiantis sugauti prekybos žmonėmis aukas ir prekiautojus žmonėmis.

2.6 Stebėjimas, jei tinkama, taip pat turėtų būti atliekamas pasitelkiant technines ir elektronines priemones (t. y. radiolokacijos įrenginius, jutiklius ir infraraudonųjų spindulių naktinio matymo aparatus).

* *Teisinis pagrindas:*

– [Šengeno sienų kodeksas \(12 straipsnis\)](#);

IV DALIS. SUSIJUSIŲ TEISINIŲ DOKUMENTŲ SĄRAŠAS

- **Bendrijos teisė:**

- 1990 m. birželio 19 d. Šengene pasirašyta [Konvencija dėl 1985 m. birželio 14 d. Šengeno susitarimo](#) tarp Beneliukso ekonominės sąjungos valstybių, Vokietijos Federacinės Respublikos ir Prancūzijos Respublikos vyriausybių dėl laipsniško jų bendrų sienų kontrolės panaikinimo įgyvendinimo (OL L 239, 2000 9 22, p. 19);
- 1993 m. gruodžio 14 d. [Vykdomojo komiteto sprendimas](#) dėl bendrų vienodo pavyzdžio vizos panaikinimo, atšaukimo arba galiojimo trukmės sutrumpinimo principų (SCH/Com-ex (93)24) (OL L 239, 2000 9 22, p. 154);
- 1994 m. lapkričio 30 d. [Tarybos sprendimas 94/795/TVR](#) dėl bendrų veiksmų plano, kurį Taryba patvirtino remdamasi Europos Sąjungos steigimo sutarties K.3 straipsnio 2 dalies b punktu, nustatančio trečiųjų šalių moksleivių, kurie gyvena vienoje iš valstybių narių, galimybes keliauti (OL L 327, 1994 12 19, p. 1);
- 1995 m. gegužės 29 d. [Tarybos reglamentas \(EB\) Nr. 1683/95](#), nustatantis vienodą vizų formą (OL L 164, 1995 7 14, p. 1) su pakeitimais, padarytais 2002 m. vasario 18 d. [Tarybos reglamentu \(EB\) Nr. 334/2002](#), iš dalies keičiančiu 1995 m. gegužės 29 d. [Tarybos reglamentą \(EB\) Nr. 1683/95](#), nustatantį vienodą vizų formą (OL L 53, 2002 2 23, p. 7);
- [1998 m. rugsėjo 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 2119/98/EB](#) dėl užkrečiamųjų ligų epidemiologinės priežiūros ir kontrolės tinklo Bendrijoje sukūrimo (OL L 268, 1998 10 3, p. 1);
- 2000 m. gruodžio 11 d. [Tarybos reglamentas \(EB\) Nr. 2725/2000](#) dėl *Eurodac* sistemos sukūrimo pirštų atspaudams lyginti, siekiant veiksmingiau taikyti Dublino konvenciją (OL L 316, 2000 12 15, p. 1);
- [Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija](#) (OL C 364, 2000 12 18, p. 1);
- 2001 m. birželio 28 d. [Tarybos direktyva Nr. 2001/51](#), papildanti Konvencijos dėl 1985 m. birželio 14 d. Šengeno susitarimo įgyvendinimo 26 straipsnio nuostatas (OL L 187, 2001 7 7, p. 45);
- 2001 m. kovo 15 d. [Tarybos reglamentas \(EB\) Nr. 539/2001](#), nustatantis trečiųjų šalių, kurių piliečiai, kirsdami išorines sienas, privalo turėti vizas, sąrašą (OL L 81, 2001 3 21, p. 1) su daliniais pakeitimais, padarytais šiais teisės aktais:
 - [Tarybos reglamentu \(EB\) Nr. 2414/2001](#) (OL L 327, 2001 12 12);
 - [Tarybos reglamentu \(EB\) Nr. 453/2003](#) (OL L 69, 2003 3 13, p. 10);

- 2005 m. birželio 2 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 851/2005, iš dalies keičiančiu Reglamentą (EB) Nr. 539/2001, nustatantį trečiųjų šalių, kurių piliečiai, kirsdami išorines sienas, privalo turėti vizas, ir trečiųjų šalių, kurių piliečiams toks reikalavimas netaikomas, sąrašus, dėl abipusiškumo mechanizmo;
- [2002 m. vasario 18 d. Tarybos reglamentas \(EB\) Nr. 333/2002](#) dėl vienodo pavyzdžio vizų įklijų formų, valstybių narių išduodamų asmenims, turintiems kelionės dokumentus, kurių nepripažįsta tas įklijų formas rengianti valstybė narė (OL L 53, 2002 2 23, p. 4);
- [2002 m. vasario 28 d. Tarybos reglamentas \(EB\) Nr. 407/2002](#), nustatantis tam tikras taisykles įgyvendinant Reglamentą (EB) Nr. 2725/2000 dėl *Eurodac* sistemos sukūrimo pirštų atspaudams lyginti, siekiant veiksmingiau taikyti Dublino konvenciją (OL L 316, 2000 12 15, p. 1);
- [2002 m. birželio 13 d. Tarybos reglamentas Nr. 1030/2002](#), nustatantis vienodą leidimų apsigyventi trečiųjų šalių piliečiams formą (OL L 157, 2002 6 15, p. 1);
- [2002 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas \(EB\) Nr. 2320/2002](#), nustatantis civilinės aviacijos saugumo bendrąsias taisykles (OL L 355, 2002 12 30, p. 1);
- 2003 m. Tarybos Reglamentas (EB) Nr. 343/2003 (Dublino konvencija);
- [2003 m. vasario 27 d. Tarybos reglamentas \(EB\) Nr. 415/2003](#) dėl vizų pasienyje išdavimo, įskaitant tokių vizų išdavimą vykstantiems tranzitu (OL L 64, 2003 3 7, p. 1);
- 2003 m. balandžio 14 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 693/2003, nustatantis specialų supaprastinto tranzito dokumentą (STD), supaprastinto tranzito geležinkeliu dokumentą (STGD) ir iš dalies pakeičiantis Bendrąją konsulinę instrukciją ir Bendrąją vadovą (OL L 99, 2003 4 17, p. 8);
- 2003 m. balandžio 14 d. Tarybos reglamentas Nr. 694/2003 dėl supaprastinto tranzito dokumentų (STD) ir supaprastinto tranzito geležinkeliu dokumentų (STGD), numatytų Reglamente (EB) Nr. 693/2003, vienodos formos (OL L 99, 2003 4 17, p. 15);
- [2004 m. kovo 8 d. Tarybos sprendimas](#) dėl Europos bendrijos ir Kinijos Liaudies Respublikos Nacionalinės turizmo administracijos susitarimo memorandumo dėl vizų ir susijusių problemų ryšium su turistinėmis grupėmis iš Kinijos Liaudies Respublikos (ADS) sudarymo (OL L 83, 2004 3 20, p. 12);
- [2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/38/EB](#) dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje (OL L 229, 2004 6 29, p. 35);
- 2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 851/2004, steigiantis Europos ligų prevencijos ir kontrolės centrą (OL L 142, 2004 4 30, p. 1);

- 2004 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyva 2004/83/EB dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo pabėgėliams ar asmenims, kuriems reikalinga tarptautinė apsauga, jų statuso ir suteikiamos apsaugos pobūdžio būtinausių standartų (OL L 304, 2004 9 30, p. 12);
- 2004 m. gruodžio 13 d. Tarybos reglamentas Nr. 2252/2004 dėl valstybių narių išduodamų pasų ir kelionės dokumentų apsauginių savybių ir biometrikos standartų (OL L 385, 2004 12 29, p. 1);
- 2005 m. gruodžio 1 d. Tarybos direktyva 2005/85/EB, nustatanti būtinausius reikalavimus dėl pabėgėlio statuso suteikimo ir panaikinimo tvarkos valstybėse narėse (OL L 326, 2005 12 13, p. 13);
- Bendrosios konsulinės instrukcijos diplomatinėms atstovybėms ir konsulinėms įstaigoms dėl vizų (OL C 313, 2005 12 16, p. 1);
- 2006 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas Nr. 562/2006, nustatantis taisyklių, reglamentuojančių asmenų judėjimą per sienas, Bendrijos kodeksą (Šengeno sienų kodeksas) (OL L 105, 2006 4 13, p. 1);
- 2006 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 895/2006, nustatantis supaprastintą asmenų kontrolės prie išorės sienų režimą, grindžiamą vienašališku Čekijos Respublikos, Estijos, Kipro, Latvijos, Lietuvos, Vengrijos, Maltos, Lenkijos, Slovėnijos, Slovakijos tam tikrų dokumentų pripažinimu lygiaverčiais jų išduodamoms nacionalinėms vizoms tranzito per jų teritoriją tikslu (OL L 167, 2006 6 20, p. 1);
- 2006 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 896/2006, nustatantis supaprastintą asmenų kontrolės prie išorės sienų režimą, grindžiamą vienašališku valstybių narių tam tikrų Šveicarijos ir Lichtenšteino išduotų leidimų gyventi pripažinimu tranzito per jų teritoriją tikslu (OL L 167, 2006 6 20, p. 8);
- [2006 m. ...] Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. .../2006, nustatantis vietos pasienio judėjimo prie valstybių narių išorinių sausumos sienų taisykles;

- **Tarptautinė teisė:**

- 1944 m. gruodžio 7 d. Tarptautinės civilinės aviacijos (ICAO) konvencijos 2, 9 priedai;
- 1950 m. lapkričio 4 d. Europos žmogaus teisių apsaugos konvencija ir jos protokolai;
- 1951 m. liepos 28 d. Ženevos konvencija dėl pabėgėlių statuso su pakeitimais, padarytais 1967 m. sausio 31 d. Niujorko protokolu;
- 1965 m. balandžio 9 d. Konvencija dėl tarptautinio jūrų eismo pagerinimo (FAL konvencija);

- 2003 m. birželio 19 d. Tarptautinės darbo organizacijos konvencija dėl jūrininkų tapatybės dokumentų (Nr. 185);
- Susitarimas tarp Europos bendrijos bei jos valstybių narių ir Šveicarijos Konfederacijos dėl laisvo asmenų judėjimo (OL L 114, 2002 4 30, p. 6);
- Dvišaliai susitarimai dėl vietos pasienio judėjimo.